

Puoluerahoituksen valvonta 2024 - Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus

VALTIONTALOUDEN TARKASTUSVIRASTON
EDUSKUNNALLE ANNETTAVAT KERTOMUKSET

K 10/2025 VP

Puoluerahoituksen valvonta 2024
- Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus

K 10/2025 vp

Eduskunnalle

Valtiontalouden tarkastusvirasto on valvonut puoluelain (10/1969) tarkoittamaa tukea ja valtionavustuksen käyttöä sekä ilmoitettavien asiakirjojen laatimista ja toimittamista koskevien säännösten noudattamista.

Valtiontalouden tarkastusvirasto antaa puoluelain 9 e §:n 4 momentin tarkoittaman vuosittaisen kertomuksen toiminnastaan puoluerahoituksen valvonnassa. Valvontaan sisältyvien tarkastusten tarkastusajanjakso vaihtelee organisaatioittain.

Helsingissä 12. maaliskuuta 2025

Sami Yläoutinen
pääjohtaja

Jonna Carlson
valvontapäällikkö

Julkaisutiedot
L 1796-9530
ISSN 1796-9530 (nid.)
ISSN 1796-9646 (pdf)
urn:nbn:vtv-K102025vp
<http://urn.fi/urn:nbn:vtv-K102025vp>

Dnro 100/04.02.06/2025

PunaMusta Oy
Helsinki 2025

Kuvatiedot
Kaikki valokuvat Getty Images.

Sisällys

Eduskunnalle	3
Valvonnan päähavainnot	7
1 Valvottavat	13
2 Tarkastusviraston valvontatoimenpiteet	19
3 Puoluerahoitus: Ulkopuolinen tuki	25
4 Puoluerahoitus: Vaalirahoitus	33
5 Tarkastusvirastolle toimitettavat tiedot ja asiakirjat	41
6 Puolueiden valtionavustus eli puoluetuki	49
7 Valvontavaltuuksien rajoitukset sekä vaalirahoituslain uudistustarpeet	61
Liite 1: Puoluerahoitustarkastukset vuonna 2024	65
Liite 2: Eduskuntapuolueet, valtionavustuspäätöksessä mainitut puolueyhdistykset sekä puolueiden lähiyhteisöt	69
Liite 3: Tilastotietoa puoluerahoituksesta	71
Viitteet	81

Valvonnan päähavainnot

Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) valvoo, että puolueet, puolueyhdistykset ja puolueiden lähiyhteisöt noudattavat puoluerahoitusta koskevia lakeja. Lisäksi VTV toimii puolueiden valtionavustusta eli puoluetukea valvovana viranomaisena. Tässä kertomuksessa luodaan yleiskatsaus puoluerahoitusvalvonnan ja -tarkastusten havaintoihin vuodelta 2024. Havainnot koskevat valvottavien toimia vuosilta 2019–2023.

Puolueille, puolueyhdistyksille ja lähiyhteisöille on puoluelaisissa (10/1969) asetettu rahoituksen avoimuutta edistäviä velvoitteita: niiden on julkistettava vaalirahoituksensa, saamansa merkittävä ulkopuolinen tuki sekä toimitettava Valtiontalouden tarkastusvirastoon kirjanpitoinsa, tilinpäätöksensä ja muita varojen käyttöä koskevia asiakirjoja.

Puoluerahoituksen avoimuudella pyritään ehkäisemään korruptiota ja epäasiallisiin sidonnaisuuksiin perustuvaa vaikuttamista puolueiden toimintaan. Avoimuuden arvioidaan lisäävän kansalaisten luottamusta poliittiseen toimintaan ja parantavan siten myös äänestysaktiivisuutta.

Valvonta kohdistuu puoluetukea saaviin yhteisöihin

Tarkastusviraston valvottavia ovat kaikki puolueet, niiden lähiyhteisöt sekä valtioneuvoston puoluetukipäätöksessä mainitut puolueyhdistykset. Valvottavia puolueita ja yhdistyksiä on noin 150–170 yhteisöä. Valvottavien yhteisöjen määrä vaihtelee sen mukaan, montako eri puolueyhdistystä on mainittu valtionavustuspäätöksessä vuosittain. Tästä valvottavien tahojen kokonaisuudesta tarkastusvirasto valitsee vuosittain noin 30–50 kohdetta tarkastukseen.

Vuonna 2024 Valtiontalouden tarkastusvirasto kohdisti tarkastuksia 36 valvottavan toimintaan. Se tarkasti kaikki valtionavustusta saavat puolueet (9), muita puolueita (10), lähiyhteisöjä (9) sekä puolueiden piirijärjestöjä (8).

Valvottavien täytyy tehdä ilmoitus niiden saamasta ulkopuolisesta tuesta Valtiontalouden tarkastusviraston ylläpitämään ilmoitusrekisteriin. Puoluerahoitusvalvonnan ilmoitusrekisteriin on vuosina 2014–2024 ilmoitettu ajantasaisilla ilmoituksilla puolueiden, puolueyhdistysten ja lähiyhteisöjen saamaa ulkopuolista tukea kaikkiaan 46,1 miljoonaa euroa. Vuoden 2024 aikana tukisuorituksia ilmoitettiin yhteensä noin 3,59 miljoonaa euroa (vuonna 2023 summa oli 7,1 miljoonaa euroa). Vuonna 2023 valtionavustusta poliittiseen toimintaan myönnettiin 34,57 miljoonaa euroa.

Keskeiset havainnot puoluerahoituksen valvonnasta

Valvonnassa havaittiin edellisten vuosien tapaan, että kaikkea ulkopuolista tukea ei ollut ilmoitettu ajantasaisella ilmoituksella. Valvottavat lisäsivät, korjasivat ja täydensivät ajantasaisia ilmoituksia ja ilmoitusten yhteenvetoja tarkastuksen aikana. Tarkastuksen

aikana ilmoitusrekisteriin lisättiin ajantasaisia ilmoituksia takautuvasti noin 963 000 euron edestä. Ajantasaiset ilmoitukset ovat täydennysten jälkeen olennaisilta osin oikein ja antavat tarkastettujen yhteisöjen saamasta tuesta olennaisilta osin oikeat tiedot.

Valvonnassa havaittiin suorituksia, joita valvottavat pitivät tavanomaisena järjestötoimintana tai läpikulkuerinä, joista ne eivät olleet tehneet ajantasaisia ilmoituksia. Puoluelaissa on lueteltu tyhjentävästi ne suoritukset, joista ei tarvitse tehdä ajantasaista ilmoitusta. Tarkastusvirasto edellyttääkin, että valvottavat tekevät ilmoituksen kaikista suorituksista, jotka eivät lukeudu poikkeusten piiriin. Näin puolerahoituksen avoimuus lisääntyy.

Valvonnassa todettiin, että puoluelain mukaisia asiakirjoja, tilityksiä ja tietoja puuttui ilmoitusrekisteristä. Valvottavia pyydettiin toimittamaan puuttuvia asiakirjoja ja tietoja sekä tarvittaessa korjaamaan havaittuja virheitä. Valvottavat toimittivat puuttuneita asiakirjoja ja tietoja ilmoitusrekisteriin tarkastuksen aikana. Lisäysten jälkeen valvottavat ovat pääosin toimittaneet puoluelain mukaiset asiakirjat ja tiedot ilmoitusrekisteriin tarkastusajanjaksolta.

Aiempien vuosien tavoin valvottavien tarkastusvirastolle toimittamien tilinpäätösten sisältö ja laajuus vaihtelevat. Sen sijaan valtionavustustilitysten laatu ja yhdenmukaisuus tilinpäätöksessä esitettyyn on parantunut. Valvottavien tulee muistaa, että puoluetuki täytyy eritellä kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä muista eristä niin, että valtionavustustilitys on mahdollista täsmäyttää kirjanpitoon sekä olennaisilta osin tilinpäätökseen. Kirjanpidon menettelyistä huomauttamista puolerahoituksen näkökulmasta havaittiin vain yksittäisessä tapauksessa. Tarkastusvirasto muistuttaa, että puoluelain 9 a §:n mukaan puolueen kirjanpitovelvollisuudesta on voimassa, mitä kirjanpitolaissa säädetään.

Erityisiä haasteita aineistojen toimittamisessa on pienpuolueilla. Vuonna 2024 kaikki suunnitellut tarkastukset vietiin läpi suunnitellusti, vaikka joukossa oli useita puolurekisteristä poistettuja puolueita. Osassa pienpuolueista toiminta on loppunut pysyvästi ja ne on yhdistyksinä lakkautettu tai toiminta on päättynyt konkurssiin. Puuttuvia aineistoja on tyypillisesti myös sellaisilla toimijoilla, jotka ovat aloittaneet toimintansa vasta hiljattain.

Vuonna 2023 tarkastusvirasto raportoi, ettei se poikkeuksellisesti tavoittanut lainkaan Valta kuuluu kansalle r.p.:n edustajia. Puolue ei ollut toimittanut tarkastusvirastoon puoluelain edellyttämiä asiakirjoja vuodelta 2022 ja puolueen valvontaa jatkettiin. Tarkastusvirasto tavoitti Valta kuuluu kansalle r.p.:een vuoden 2024 valvontaan. Puolue ei kuitenkaan kyennyt toimittamaan tilinpäätöstietoja vuosilta 2022–2023, koska puolueen nykyjohdolla ei ole vaadittavia aineistoja. Valvonta jatkuu ja tarkastuksessa saadun tiedon mukaan puolue toimittaa puuttuvat asiakirjat puolerahoitusvalvonnan järjestelmään saatuaan omat selvityksensä päätökseen. Lisäksi tarkastuksessa saadun tiedon mukaan puolueen nykyinen puoluehallitus on tehnyt rikosilmoituksen tarkastusajanjaksolla toimineesta puoluehallituksesta, sen Valtiontalouden tarkastusvirastolle toimittamatta jättämien tilinpäätöstietojen vuoksi.

Ilmoitusrekisteristä puuttuu yhä puoluelain mukaisia asiakirjoja (31.1.2025 tilanteessa). Valvonta jatkuu niiden valvottavien osalta, joiden tiedoissa on yhä puutteita. Tarkastusvirasto velvoittaa niitä täyttämään lain mukaiset velvollisuutensa sakon uhalla.

Keskeiset havainnot puolueiden valtionavustuksen eli puoluetuen käytön valvonnasta

Puoluetuki on tarkoitettu käytettäväksi puolueiden poliittiseen toimintaan sekä puolueiden tiedotustoiminnan ja viestinnän tukemiseen. Puolueen on käytettävä saamastaan avustuksesta viisi prosenttia puolueen piirijärjestöjen toimintaan ja vastaava viisi prosenttia puolueen naisten poliittiseen toimintaan. Valtionavustusta saa siirtää eteenpäin, mutta eteenpäin siirretystä valtionavustuksesta tulee laatia sopimukset eri osapuolten välille. Sopimusten täytyy noudattaa alkuperäisiä valtionavustuksen myöntöehtoja.

Tarkastuksissa havaittiin, että puolueet olivat pääsääntöisesti tehneet sopimukset vuoden 2023 puoluetuen siirtämisestä valtionavustuslain 7 §:n mukaisesti niiden piirijärjestöjen, naisjärjestöjen ja muiden tahojen, kuten osakeyhtiöiden kanssa. Sopimusmenettelyissä havaittiin vain pienimuotoisia puutteita. Osa puolueista ja piireistä on tehnyt vaalikausittaisia tai toistaiseksi voimassa olevia sopimuksia valtionavustuksen siirtämisestä eteenpäin. Valtionavustuspäätöksiä tehdään kuitenkin vuosittain tai vaalikauden vaihtuessa jopa kaksi kertaa vuodessa. Toistaiseksi voimassa olevissa ja vaalikausittaisissa sopimuksissa piilee riski, että sopimusehdot eivät sopimuskauden loppupuolella enää vastaa ajantasaisen valtionavustuspäätöksen ehtoja. Tarkastusvirasto suosittelee, että puolueet ja puolueyhdistykset tekisivät valtionavustussopimukset vuosittain tai huolehtivat, että vaalikaudeksi tai pidemmäksi aikaa tehdyt valtionavustussopimukset noudattavat alkuperäisiä valtionavustuspäätöksen mukaisia ehtoja.

Puolueet ovat järjestäneet naistoiminnan eri tavoin. Osalla on oma erillinen naisjärjestö ja toiset järjestävät puolueen naisten poliittisen toiminnan osana puolueen toimintaa. Näiden puolueiden valtionavustustilityksissä ilmoitettuja, naisjärjestöille edelleen siirrettyjä summia ei siis ole siirretty puolueen ulkopuoliselle organisaatiolle, vaan kyseiset summat sisältyvät puolueen omaan kirjanpitoon.

Tarkastusvirasto seuraa valtionavustuksen ehtojen täyttymistä ja avustuksen käyttöä pitävä dokumentoida yksityiskohtaisesti, jotta jälkikäteen voidaan todeta, täyttääkö käyttö valtionavustuksen naisten toimintaan ohjattavalle osuudelle asetetut kriteerit. Jos puolueet eivät kykene dokumentoimaan valtionavustuksen käyttöä asianmukaisesti tai tarkastusvirasto havaitsee avustusehtojen vastaista puoluetuen käyttöä, se voi määrätä avustuksen maksamisen lopetettavaksi ja jo maksetun avustuksen tai sen osan perittäväksi takaisin.

Toistaiseksi uhkasakkomenettelylle ei ole ollut tarvetta, sillä puolueet ovat suhtautuneet rakentavasti valvontahavaintoihin ja ryhtyneet korjaaviin toimenpiteisiin nopealla aikataululla. Puolueet ovat esimerkiksi maksaneet sellaiset valtionavustusosuudet, jotka tarkastusvirasto on todennut sääntöjenvastaisesti käytetyiksi, vapaaehtoisesti takaisin Valtioneuvoston kanslialle.

Eduskuntapuolueet ovat jo useiden vuosien ajan siirtäneet osan puoluetuesta esimerkiksi puolueen lehteä julkaisevalle osakeyhtiölle. Puolueet ovat viimeisen kolmen vuoden aikana siirtäneet valtionavustusta eteenpäin osakeyhtiöille noin 4 miljoonaa euroa vuosittain. Eteenpäin siirrettyjen valtionavustusosuuksien noustua useisiin miljooniin euroihin tarkastusvirasto päätti kohdistaa vuoden 2024 valvontaa valtionavustuksen käyttöön ja seurantaan erityisesti eteenpäin siirrettyjen varojen osalta. Tarkastusvirasto pyrki valvonnassa selvittämään, ovatko valtionavustuksen saajat noudattaneet valtionavustuslain mu-

kaisia sopimusmenettelyjä valtionavustuksen käytöstä, käytön valvonnasta ja ehdoista, ja onko valtionavustuksen käyttö vastannut avustuspäätöksessä mainittuja ehtoja osakeyhtiöille siirretyn puoluetuen osalta.

Tarkastuksessa käytiin läpi Keskustapuolueen ja Suomenmaan Kustannus Oy:n, Kansallisen kokoomuksen ja Kansalliskustannus Oy:n, Vasemmistoliiton ja Kansan Uutiset Oy:n sekä Suomen Sosialidemokraattisen puolueen ja Kustannus Oy Demokraatin välisiä valtionavustusmenettelyjä. Kaikki edellä mainitut puolueet olivat tehneet asianmukaiset sopimukset valtionavustuksen edelleen siirtämisestä kustannusosakeyhtiöille. Puolueilla oli myös asianmukaiset menettelyt valtionavustuksen käytön valvontaan ja ne toteuttivat valvontatoimenpiteitä. Tarkastuksissa ei havaittu valtionavustusehtojen vastaista valtionavustusvarojen käyttöä.

Euroopan unioni on asettanut useita pakotteita Venäjää ja Valko-Venäjää vastaan Venäjän aloitettua hyökkäyksen Ukrainaan helmikuussa 2022. Talouspakotteiden avulla pyritään heikentämään Venäjän kykyä rahoittaa sota. Ne kohdistuvat hyökkäyksestä vastuussa olevaan poliittiseen, sotilaalliseen ja taloudelliseen eliittiin. EU pakotteet on kirjattu myös valtionavustusten sopimusehtoihin. Puoluetuen sopimusehtoihin on kirjattu vuodesta 2023 alkaen, että valtionavustusta saavan tahon tulee varmistua, ettei mitään varoja tai taloudellisia resursseja mene suoraan eikä välillisesti pakoteluettelossa lueteltujen tahojen saataville tai hyödynnettäväksi.

Tarkastusvirasto pyysi kaikilta valtionavustusta saavilta puolueilta selvitystä siitä, miten ne ovat varmistuneet pakotteiden noudattamisesta. Useat puolueet ilmoittivat, että ne tekevät yhteistyötä kotimaisten ja yleisesti tunnettujen tahojen kanssa. Puolueiden näkemysten mukaan myös pankkien toiminta pakotteiden toimeenpanemiseksi vähentää riskejä sille, että taloudellisia resursseja menisi pakotelistatuille tahoille. Tarkastuksessa saatujen tietojen mukaan puolueet myös tekevät tarkastuksia tarvittaessa ja ne ovat edellyttäneet sopimuskumppaneilta erillisiä vakuutuksia siitä, että ne eivät ole pakotteiden piirissä.

Tarkastusvirasto muistuttaa, että vastuu sopimuskumppaneita, alihankkijoita, siirron saajia, yhteistyökumppaneita ja edunsaajia koskevien pakotteiden selvittämisestä ja tietojen oikeellisuudesta on avustuksen saajalla. Toimittajan vakuutus ja valtionavustuksissa siirron saajan vakuutus eivät poista hankinnoissa avustuksen saajan vastuuta, vaan avustuksen saajan on tarvittaessa pyydettävä lisäselvitystä asian varmistamiseksi. Valtionavustusta saavien tahojen on suositeltavaa arvioida niiden pakotteiden noudattamiseen liittyviä menettelyjä ja tarvittaessa tarkentaa toimenpiteitä, jotta niiden on mahdollista osoittaa luotettavasti noudattavansa valtionavustuspäätöksen ehtoja.

Puolueiden, puolueyhdistysten, lähiyhteisöjen sekä puolue toimintaa lähellä olevien tahojen tulee perehtyä puoluelakiin, sitä täydentäviin määräyksiin ja ohjeisiin sekä valtionavustuspäätökseen ja sen ehtoihin sekä noudattaa niitä.

Jos tarkastusvirasto havaitsee merkittäviä ja toistuvia puutteita puoluelain noudattamisen osalta tai valtionavustuksen käytössä, se voi määrätä puoluetuen maksamisen lopettavaksi sekä jo maksetun avustuksen tai sen osan perittäväksi takaisin.

Puoluerahoitusvalvonnan tehtävä ja toimenpiteet

Tarkastusviraston valvottavia ovat kaikki puolueet, niiden lähiyhteisöt sekä valtioneuvoston puoluetukipäätöksessä mainitut puolueyhdistykset. Valvottavia puolueita ja yhdistyksiä on noin 150–170. Tästä valvottavien yhteisöjen kokonaisuudesta tarkastusvirasto valitsee vuosittain noin 30–50 kohdetta tarkastukseen.

Valvonta

Puoluerahoitusvalvojana tarkastusvirasto vastaanottaa valvottavien ilmoituksia merkittävästä ulkopuolisesta tuesta ja vaalirahoituksesta ja julkaisee tiedot verkkosivuillaan. Lisäksi VTV julkaisee sille toimitettuja tilinpäätös- ja muita asiakirjoja, joiden toimittamiseen puolueilla ja muilla valvottavilla on puoluelain nojalla velvollisuus. Niitä vastaanottaessaan VTV valvoo, että valvottavat täyttävät ilmoitusvelvollisuutensa.

Tarkastus

Tarkastusvirasto valitsee vuosittain noin 30–50 valvottavaa lähemmän tarkastuksen kohteeksi. Tarkastusten avulla tarkastusvirasto varmistaa, että sille toimitetut ja sen julkaisemat tiedot puolueiden ja puolueyhdistysten toiminnasta ovat olennaisilta osin oikein ja että puolueet ja puolueyhdistykset ovat toimineet lain mukaisesti.

Kaikki puoluetukipäätöksessä mainitut tahot tarkastetaan, mutta tarkastuksen sykli vaihtelee kohteittain: eduskuntapuolueet tarkastetaan vuosittain ja puolueyhdistysten osalta tarkastusväli on noin kolme vuotta.

Tarkastuksen havainnot raportoidaan kohdekohtaisesti muistiossa. Koko vuoden tarkastuksista julkaistaan tämä kertomus, jossa luodaan yleiskatsaus valvonnan havaintoihin.

Puolueiden valtionavustuksen valvonta

VTV toimii myös puolueiden valtionavustusta eli puoluetukea valvovana viranomaisena. Se valvoo, että puolueet käyttävät niille myönnettyä puoluetukea valtionavustuspäätöksessä asetettujen ehtojen mukaisesti, ja että ne raportoivat puoluetuen käytöstä asianmukaisesti.

1 Valvottavat

Tarkastusviraston valvottavia ovat puoluelain perusteella puolerekisteriin merkityt puolueet, puolueiden lähiyhteisöt sekä ne puolueiden piiri- ja naisjärjestöt, jotka mainitaan puoluetukea koskevassa valtioneuvoston päätöksessä.¹ Nämä tahot ovat puolueissa velvoitettu tekemään ilmoituksia ja antamaan tietoa rahoituksestaan ja varojen käytöstään Valtiontalouden tarkastusvirastolle.

Tarkastusvirasto ylläpitää puolerahoituksen sähköistä ilmoitusrekisteriä, johon valvottavat toimittavat lakisääteiset ilmoitukset, erittelyt ja asiakirjat.² Puolueen on huolehdittava siitä, että tarkastusvirasto saa vastaavat tiedot ja asiakirjat sen puolueyhdistyksiltä ja lähiyhteisöiltä.³ Puoluelain tukisäännökset, joissa määritellään, minkä verran ja miltä tahoilta tukea on sallittua vastaanottaa, koskevat kaikkia puolueyhdistyksiä. Kaikilla puolueyhdistyksillä on velvollisuus tehdä ajantasainen ilmoitus vastaanottamastaan vähintään 1500 euron suuruudesta ulkopuolisesta tuesta.⁴

Puoluetukea koskevassa valtioneuvoston päätöksessä mainituilla yhdistyksillä on laajempi velvollisuus toimittaa asiakirjoja julkaistavaksi puolerahoituksen ilmoitusrekisterissä. Tarkastusvirastolla on oikeus valvoa myös eteenpäin siirrettyä valtioneuvostusta.⁵

Taulukko 1: Puolerahoitusvalvonnan valvontakohteet ja tarkastetut organisaatiot

Puoluevalvonnan valvontakohteet	2023	2024	Tarkastettu vuonna 2024
Eduskuntapuolueet	9	9	9
Muut puolueet	16	8	10*
Puolueiden piirijärjestöt	113	113	8
Puolueiden naisjärjestöt	7	7	0
Puolueiden lähiyhteisöt	13	13	9
Yhteensä	158	150	36

*Tarkastettu seitsemän puolerekisteristä eduskuntavaalien 2023 jälkeen poistettua puoluetta.

1.1 Puolueet

Oikeusministeriön ylläpitämään puolerekisteriin merkittyjä puolueita oli vuoden 2024 lopussa 17. Vuoden 2023 eduskuntavaalien jälkeen niistä yhdeksän oli eduskuntapuolueita ja kahdeksan niin sanottua pienpuoluetta.

Puolerekisteristä poistettiin vuoden 2023 aikana yhteensä yhdeksän puoluetta. Puolueet ovat ilmoitusvelvollisia myös siltä vuodelta, kun ne on poistettu puolerekisteristä. Valvonta jatkuu, kunnes puolueet ovat täyttäneet puoluelain mukaiset velvollisuutensa koko siltä ajalta, kun ne ovat kuuluneet puolerekisteriin, vaikka ne olisi yhdistyksinä jo lakkautettu. Puoluelain 6 §:n mukaan puolerekisteristä vuonna 2023 poistetut puolueet tarkastettiin vuonna 2024.

Tarkastusviraston valvottavien puolueiden joukosta poistui myös Sinimusta Liike r.p., kun Korkein hallinto-oikeus purki oikeusministeriön 16.6.2022 tekemän päätöksen, jolla Sinimusta Liike ry oli merkitty puolueena puolerekisteriin.⁶

Taulukko 2: Rekisteröidyt puolueet vuoden 2024 lopussa.

Eduskuntapuolueet	Muut puolueet
Kansallinen Kokoomus r.p.	Avoin Puolue r.p.
Liike Nyt r.p.	Eläinoikeuspuolue r.p.
Perussuomalaiset r.p.	Kristallipuolue r.p.
Suomen Keskusta r.p.	Liberaalipuolue - Vapaus valita r.p.
Suomen Kristillisdemokraatit (KD) r.p.	Suomen Kommunistinen Puolue r.p.
Suomen ruotsalainen kansanpuolue r.p.	Totuuspuolue r.p.
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p.	Valta kuuluu kansalle r.p.
Vasemmistoliitto r.p.	Vapauden liitto r.p.
Vihreä liitto r.p.	

Taulukko 3: Vuosina 2023-2024 puolerekisteristä poistetut puolueet

Puolerekisteristä poistetut puolueet	
2023	2024
Eläinoikeuspuolue r.p.*	Sinimusta Liike r.p.
Feministinen puolue r.p.	
Kansalaisliitto r.p.	
Kansalaispuolue r.p.	
Korjausliike r.p.	
Liberaalipuolue - Vapaus valita r.p.**	
Piraattipuolue r.p.	
Seitsemän tähden liike r.p.	
Suomen kansa ensin r.p.	

* Merkitty uudelleen puolerekisteriin 8.10.2024.

** Merkitty uudelleen puolerekisteriin 30.1.2024.

Puoluetukea myönnettiin yhdeksälle puolueelle vuonna 2023

Eduskuntapuolueet voivat hakea vuosittain valtioneuvostolta puoluetukea, eli puolueiden valtionavustusta. Valtionavustusta saavia puolueita oli vuoden 2024 puoluetukipäätöksen⁷ mukaan yhdeksän, saman verran kuin eduskuntapuolueita.

Eduskuntapuolueiden ja avustuspäätöksessä mainittujen puolueiden määrä voi poiketa toisistaan, sillä valtionavustusta jaetaan vaalituloksen perusteella vahvistettujen kansanedustajapaikkojen mukaan tai yksittäisen puolueen saavutettua vähintään kaksi prosenttia koko maassa annetuista äänistä.

Puoluetuen jakoperuste heijastaa ensisijaisesti äänestäjien vaaleissa ilmaisemaa tahtoa eduskunnan kokoonpanosta. Vaalikauden aikana tapahtuvat edustajien siirtymiset puolueesta toiseen eivät vaikuta puoluetuen määrään elleivät kaikki puolueen kansanedustajat siirry toisiin puolueisiin. Tällaisessa tilanteessa puoluetukea ei myönnettäisi lainkaan kyseiselle puolueelle, koska sillä ei olisi siirtymien jälkeen yhtään kansanedustajaa. Tästä syystä eduskuntapuolueista irtaantuneille toimijoille ei makseta valtionavustusta, vaikka ne muodostaisivat uuden puolueen.

Puoluetukeen on oikeutettu myös puolue, joka on saanut eduskuntavaaleissa vähintään kaksi prosenttia koko maassa annetuista äänistä. Tällaiselle puolueelle tuki on kolmasosa siitä, mitä eduskuntapuolueelle myönnetään paikkaa kohti.

Yksikään pienpuolue ei kerännyt vaaleissa valtionavustuksen saamiseen vaadittavaa kahden prosentin kannatusta koko maassa annetuista äänistä, joten vuoden 2023 eduskuntavaalien jälkeen puoluetukea jaetaan valtionavustuspäätöksen mukaan yhdeksälle eduskunnassa toimivalle puolueelle.

Taulukko 4: Eduskuntapuolueet ja niiden saama puoluetuki 2024. Lisäksi Ahvenanmaan maakunnan hallitus sai puoluetukea 172 830 euroa vuonna 2024.

Eduskuntapuolueet	Puoluetuki 2024, €
Kansallinen Kokoomus r.p.	8 295 840
Perussuomalaiset r.p.	7 950 180
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p.	7 431 960
Suomen Keskusta r.p.	3 975 090
Vihreä liitto r.p.	2 246 790
Vasemmistoliitto r.p.	1 901 130
Suomen ruotsalainen kansanpuolue r.p.	1 555 470
Suomen Kristillisdemokraatit (KD) r.p.	864 150
Liike Nyt r.p.	172 830

1.2 Puolueyhdistykset

Puolueyhdistykset ovat yhdistyksiä, jotka kuuluvat joko puolueeseen tai sen jäsenyhdistykseen niiden sääntöjen perusteella.⁸ Esimerkiksi valtakunnalliset liitot, piirijärjestöt, kunnallisjärjestöt sekä paikallisyhdistykset ovat puolueyhdistyksiä.

Tarkastusviraston valvottavia ovat puoluelain perusteella vain ne puolueyhdistykset, jotka mainitaan puoluetukea koskevassa valtiovastuspäätöksessä.⁹ Tavallisesti nämä ovat piiri- ja naisjärjestöjä. Suurin osa puolueyhdistyksistä jää valvonnan ulkopuolelle, koska valvonta ei suoraan kohdistu puolueiden perusosastoihin ja paikallisyhdistyksiin.

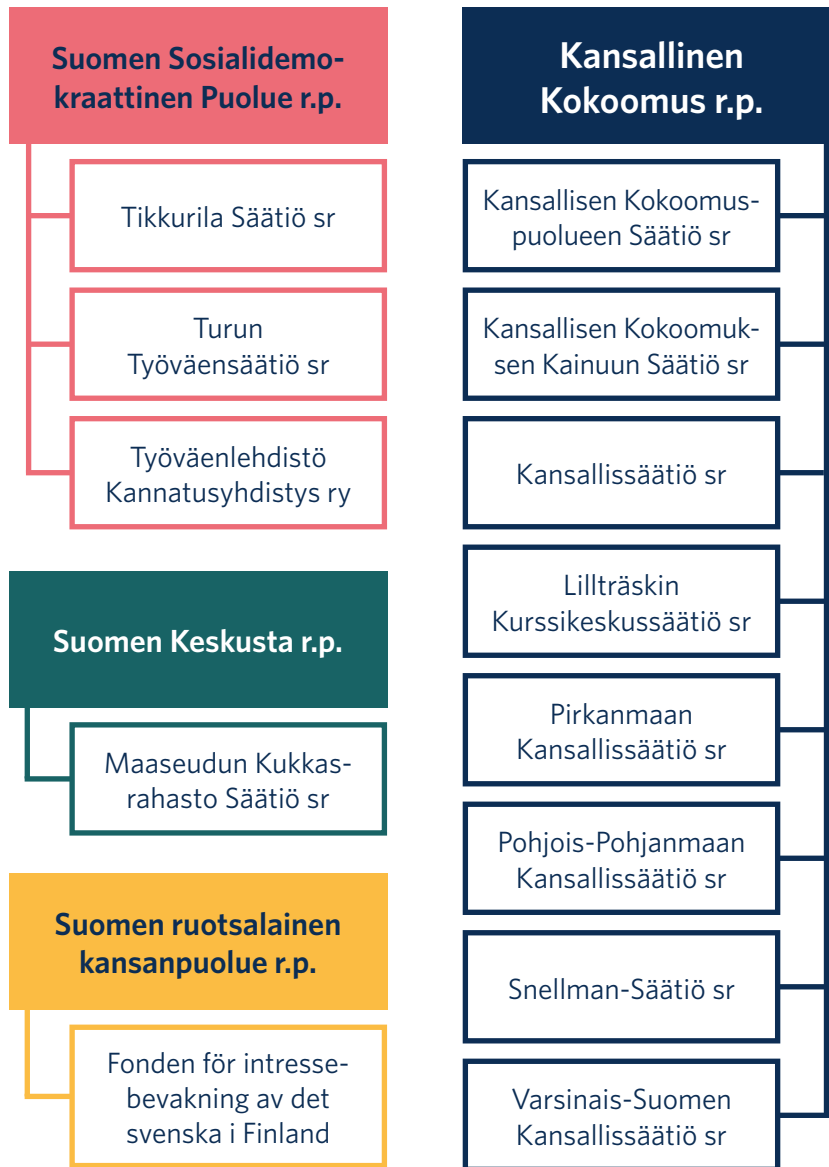
Puolueiden tulee nimetä puoluetukihakemuksissaan ne piiri- ja naisjärjestöt, joille ne siirtävät naisten- ja piirien toimintaan osoitetun osuuden valtiovastuksesta.¹⁰ Piirijärjestöjä puoluetukea saavilla puolueilla on vuoden 2024 avustuspäätöksen mukaan yhteensä 113 (edellisenä vuonna 113) ja erillisiä, rekisteröityjä naisjärjestöjä seitsemän (edellisenä vuonna 7).

1.3 Puolueen lähiyhdistykset

Puolueen lähiyhdistys on yhteisö, säätiö tai näiden rahasto, jonka puolue on VTV:lle antamallaan ilmoituksella nimennyt lähiyhdistykseen.¹¹ On puolueen itsensä harkinnassa millaisen tai mitä yhteisöjä ja säätiöitä ja niiden rahastoja se ilmoittaa lähiyhdistykseen. Puolue tarvitsee lähiyhdistykseksi nimettävältä taholta aina suostumuksen. Lähiyhdistyksen on oltava itsenäinen oikeushenkilö, rahastoja lukuun ottamatta.

Merkittävin etu lähiyhdistyksen ilmoittamisesta on, että lähiyhdistys saa tukea puoluetta ja puolueyhdistystä ilman tukirajoja, kun muutoin samalta tukijalta saa vastaanottaa enintään 30 000 euroa vuodessa. Lähiyhdistykset ovatkin usein tahoja, joiden varallisuus mahdollistaa tätä suurempien vuosittaisten lahjoitusten tekemisen.

Ajantasainen lista puolueiden lähiyhteisöistä julkaistaan vaali- ja puolerahoitusvalvonnan verkkopalvelussa (vaalirahoitusvalvonta.fi). Puolueiden lähiyhteisöjä on ilmoitettu tarkastusvirastolle 13 (13 vuonna 2023).

Kuvio 1: Puolueiden lähiyhteisöt

2 Tarkastusviraston valvontatoimenpiteet

Puoluerahoitusvalvonnassa valvotaan, että puolueet, puolueyhdistykset ja puolueiden lähiyhteisöt noudattavat lakia. Tarkastusvirasto vastaanottaa valvottavien ilmoituksia merkittävästä ulkopuolisesta tuesta ja vaalirahoituksesta ja julkaisee tiedot verkkosivuillaan. Lisäksi VTV julkaisee sille toimitettuja tilinpäätös- ja muita asiakirjoja, joiden toimittamiseen puolueilla ja muilla valvottavilla on puoluelain nojalla velvollisuus. Niitä vastaanottaessaan VTV valvoo, että valvottavat täyttävät ilmoitusvelvollisuutensa. VTV toimii myös valtionavustusta valvovana viranomaisena, eli se valvoo, että puolueet käyttävät niille myönnettyä puoluetukea niille valtionavustuspäätöksessä asetettujen ehtojen mukaisesti, ja että ne raportoivat puoluetuen käytöstä asianmukaisesti.

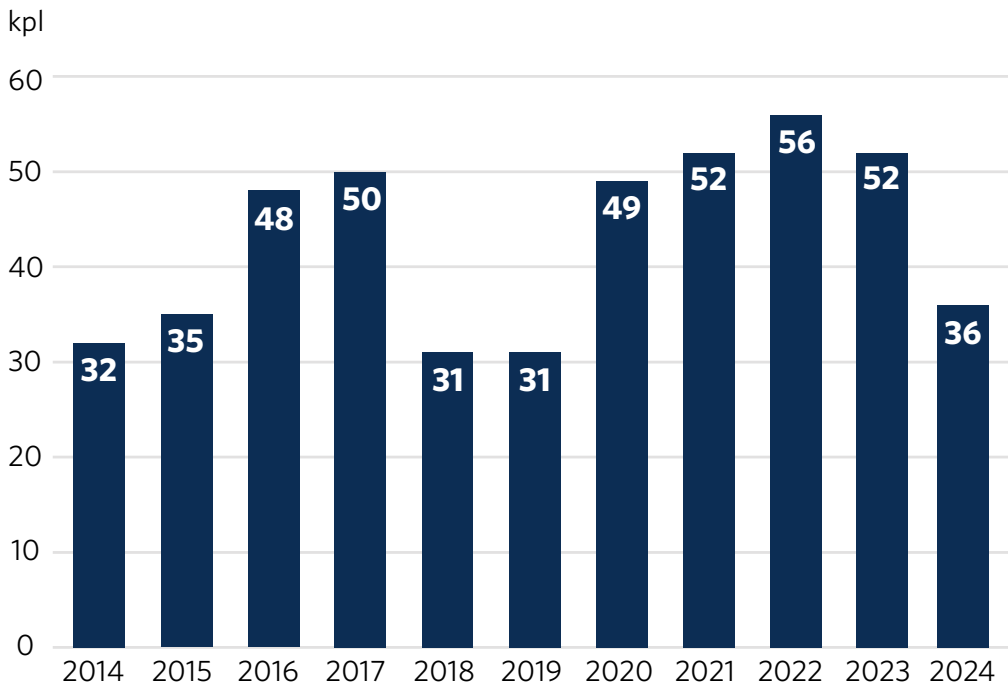
Kuvio 2: Mitä puoluerahoitusvalvonnassa valvotaan

2.1 Valvonta ja tarkastus

Tarkastusviraston valvottavia ovat kaikki puolueet sekä valtioneuvoston puoluetukipäätöksessä mainitut puolueyhdistykset ja puolueiden lähiyhteisöt.¹² Valvottavia puolueita ja yhdistyksiä on noin 150–170 yhteisöä. Valvottavien yhteisöjen määrä vaihtelee sen mukaan, montako eri puolueyhdistystä on mainittu valtionavustuspäätöksessä vuosittain. Tästä valvottavien tahojen kokonaisuudesta tarkastusvirasto valitsee vuosittain noin 30–50 kohdetta tarkastukseen.

Tarkastusten avulla tarkastusvirasto varmistaa, että sille toimitetut ja sen julkaisemat tiedot puolueiden ja puolueyhdistysten toiminnasta ovat olennaisilta osin oikein, ja että puolueet ja puolueyhdistykset ovat toimineet lain mukaisesti.¹³ Kaikki puoluetukipäätöksessä mainitut tahot tarkastetaan, mutta tarkastuksen sykli vaihtelee kohteittain: eduskuntapuolueet tarkastetaan vuosittain ja puolueyhdistysten osalta tarkastusväli on noin kolme vuotta.

Tarkastusta varten tarkastusvirasto pyytää vuosittain puolueilta ja puolueyhdistyksiltä tai lähiyhteisöiltä tarkastusaineistoa niiden tarkastusvirastolle jo toimittamien asiakirjojen lisäksi. Tarkastajat käyvät läpi valvottavien kirjanpitoa, valtionavustus sopimuksia sekä muuta mahdollista aineistoa, jonka avulla on mahdollista tarkastaa, että toiminta on ollut lain mukaista. Tarkastajat vertaavat aineistojen tietoja siihen, mitä valvottavat ovat julkisissa asiakirjoissa raportoineet vastaanottamastaan ulkopuolisesta tuesta, vaalirahoituksesta, puoluetuen käytöstä sekä yleisestä toiminnastaan ja taloudenpidostaan. Tarkastuksen havainnot raportoidaan kohdekohtaisesti muistiossa. Koko vuoden tarkastuksista julkaistaan tämä kertomus, jossa luodaan yleiskatsaus valvonnan havaintoihin. Kertomus on osa Valtiontalouden tarkastusviraston lakisäätteisiä velvollisuuksia puoluerahoituksen valvojana.¹⁴

Kuvio 3: Puoluerahoitustarkastusten lukumäärän kehitys vuosina 2014–2024

2.2 Valvontatoimenpiteet vuonna 2024

Tarkastusvirasto toteutti vuoden 2024 aikana yhteensä 36 puoluerahoitusta koskevaa tarkastusta. Tarkastusten tavoitteena oli varmistua siitä,

- onko tietojen laatimista ja toimittamista koskevia puoluelain säännöksiä noudatettu
- onko tukea koskevia puoluelain säännöksiä noudatettu
- onko vaalikampanjan kuluja ja rahoitusta koskevia puoluelain säännöksiä noudatettu
- onko puolueelle myönnettyä valtionavustusta käytetty avustusehtojen mukaisesti ja onko siitä raportoitu asianmukaisesti
- ovatko valtionavustuksen saajat noudattaneet valtionavustuslain mukaisia sopimusmenettelyjä valtionavustuksen käytöstä, käytön valvonnasta ja ehdoista
- onko valtionavustuksen käyttö vastannut avustuspäätöksessä mainittuja ehtoja osakeyhtiöille siirretyn puoluetuen osalta.

Lisäksi tarkastusvirasto selvitti,

- onko valtionavustuksen käytössä varmistuttu, että mitään varoja tai taloudellisia resursseja ei mene suoraan eikä välillisesti pakoteluettelossa lueteltujen tahojen saataville tai hyödynnettäviksi.¹⁵

Valvonnan kriteerit määritettiin puoluelain perusteella. Valvonnassa on huomioitu myös puoluelakia täydentävät määräykset ja ohjeet, muut keskeiset säädökset kuten valtionavustuslaki sekä valtionavustuspäätös ja sen ehdot.

Vuonna 2024 tarkastettiin valvottavien kuluja ja rahoitusta kohteesta riippuen noin kolmen vuoden ajanjaksolta päättyen tilikauteen 2023. Tarkastukseen valittujen valvottavien piti toimittaa kaikki tarkastuksessa tarvittavat tiedot ja asiakirjat, esimerkiksi kirjanpitoa ja tilinpäätösasiakirjansa, koko tarkastusjaksolta.

Kirjanpito	<ul style="list-style-type: none"> • Vastaako kirjanpito tilinpäätöstietoja, valtionavustustilitystä, ajantasaisia ilmoituksia ja vaalirahoitusilmoitusta? • Onko tileillä tapahtumia, joista tarvitaan lisäselvityksiä, esimerkiksi maksutositteita tai sopimuksia? • Onko valvottava vastaanottanut muuta kuin rahamääräistä tukea, esimerkiksi tavaroita tai palveluita? 	
Tilinpäätös ja toimintakertomus	<ul style="list-style-type: none"> • Onko tilinpäätös ja toimintakertomus tehty ja toimitettu VTV:lle? • Onko tilinpäätös ja toimintakertomus vahvistettu asianmukaisesti? • Onko tilintarkastaja lausunut tilintarkastuskertomuksessa jotain erityistä tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta? Onko ne tilintarkastajan mukaan laadittu asian- ja säädösten mukaisesti? 	
Sopimukset ja tilitykset puoluetuen käytöstä	<ul style="list-style-type: none"> • Onko tilitys puoluetuen käytöstä tehty ja toimitettu VTV:lle? • Onko puolue tai puolueyhdistys tehnyt vaadittavat sopimukset puoluetuen käytöstä? Onko sopimukset toimitettu VTV:lle? • Vastaako puolueyhdistyksen tilitys valtionavustuksen käytöstä puolueen ilmoittamia tietoja? • Ovatko tilityksen tiedot yhdenmukaiset kirjapidon ja tilinpäätöksen kanssa? 	
Ajantasaiset ilmoitukset, yhteenveto ajantasaisista ilmoituksista	<ul style="list-style-type: none"> • Onko ajantasaisien ilmoitusten yhteenveto tehty ja toimitettu VTV:lle? • Onko kohde tehnyt ajantasaisia ilmoituksia? Vastaavatko ne kirjanpidon tapahtumia? • Onko kaikki saatu tuki ilmoitettu ajantasaisella ilmoituksella? • Onko tuen rajoituksia noudatettu? 	
Tilintarkastuskertomus (tai toiminnan tarkastuskertomus)	<ul style="list-style-type: none"> • Onko tilintarkastuskertomus toimitettu VTV:lle? • Onko tilintarkastaja antanut puoluelain mukaiset lausumat kertomuksessaan? • Onko tilintarkastaja nostanut esiin jotain sellaista, mikä tulisi huomioda tarkastuksessa? 	
Vaalirahoitus-ilmoitus	<ul style="list-style-type: none"> • Onko vaalirahoitusilmoitus tehty ja toimitettu VTV:lle? • Onko kaikki tilille tulleet vaalituet ilmoitettu? • Ovat ilmoituksen tiedot kuluista yhdenmukaiset kirjanpidon ja tilinpäätöksen kanssa? 	

Kuvio 4: Puoluerahoituksen tarkastusaineisto ja tyypillisiä tarkastuskysymyksiä.

Tarkastuksista ilmoitettiin tarkastettaville lähiyhteisöille, piirijärjestöille ja puolueille toukokuussa 2024. Tarkastukset toteutettiin tarkastussuunnitelman mukaisesti syksyllä 2024 paikallistarkastuksina tai etäyhteyksin.

Tarkastuksista tehdyt muistiot lähetettiin tarkastetuille joulukuussa 2024. Kukin valtionavustusta saava eduskuntapuolue sai myös tiedoksi tarkastettujen järjestöjensä ja lähiyhteisöjen muistiot ja niillä oli mahdollista antaa tarkastusvirastolle kirjallinen lausunto muistion sisällöstä. Tarkastusmuistiot ja kirjalliset palautteet muistioista ovat julkisia asiakirjoja.

Tarkastukset tekivät johtava tilintarkastaja Johanna Kormu, johtava tilintarkastaja Pontus Londen, johtava tilintarkastaja, KHT, JHT Minna Tyrväinen, ylitarkastaja Hanna Surakka, ylitarkastaja Malviina Vahtera sekä tarkastaja Elina Nordström.

Kuvio 5: Puoluerahoitustarkastusten prosessi

3 Puoluerahoitus: Ulkopuolinen tuki

Puoluerahoituksen valvonta on valtaosin rahoituksen avoimuuden valvontaa. Puoluerahoituksen avoimuus on toteutettu siten, että puolueiden ja kaikkien puolueyhdistysten eli piirijärjestöjen lisäksi myös esimerkiksi perusosastojen ja paikallisyhdistysten sekä puolueiden lähiyhteisöjen pitää julkistaa tietoja saamastaan merkittävästä ulkopuolisesta tuesta ilmoittamalla siitä puoluerahoitusvalvonnan ilmoitusrekisteriin. Lisäksi puolueiden ja puoluetukipäätöksessä mainittujen puolueyhdistysten tulee toimittaa tarkempia tietoja varojen käytöstä. Ilmoitusrekisteriin toimitetut tiedot ja asiakirjat ovat lähtökohtaisesti julkisia, eli kuka tahansa voi tutustua niihin vapaasti. Tällä pyritään varmistamaan, että puoluetoiminnan rahoitus on läpinäkyvää kansalaisille.

VTV:n tehtävä on valvoa, että valvottavat toimittavat ilmoitusrekisteriin puoluelaisista vaaditut ilmoitukset ja asiakirjat. VTV myös tarkastaa, että niissä on annettu kaikki puoluelain edellyttämät tiedot. Jos asiakirjoja tai tietoja puuttuu, VTV pyytää valvottavaa toimittamaan ne, tarvittaessa sakon uhalla.¹⁶

3.1 Merkittävästä tuesta on tehtävä ajantasainen ilmoitus

Puoluelaki edellyttää, että puolueet, puolueyhdistykset ja puolueen lähiyhteisöt julkistavat saamansa merkittävän tuen. Sellaiseksi puoluelaisissa määritellään samalta tukijalta kalenterivuoden aikana saatu vähintään 1 500 euron arvoinen tuki, joka voi koostua yhdestä tai useasta suorituksesta. Julkistaminen tapahtuu tekemällä puoluerahoitusvalvonnan ilmoitusrekisteriin niin sanottu ajantasainen ilmoitus.¹⁷ Ajantasainen ilmoitus on tärkein puolueiden ja niiden jäsenten kuten piirijärjestöjen, paikallisyhdistysten ja muiden puolueen yhdistysten velvoite puoluelaisissa.

Ajantasainen ilmoitus pitää tehdä lähtökohtaisesti kaikesta rahana, tavarana, palveluna tai muulla tavalla saadusta tuesta. Jos tuki on annettu muuna kuin rahana, on ilmoitettava arvionsa tukisuorituksen rahamääräisestä arvosta. Tuki voidaan antaa joko vaalikampanjaan tai muuhun poliittiseen toimintaan.¹⁸

Tuki, josta ei tarvitse tehdä ajantasaista ilmoitusta

Tietyissä poikkeustapauksissa ajantasaista ilmoitusta ei tarvitse tehdä. Näistä poikkeuksista on puoluelaisissa tyhjentävä luettelo.¹⁹ Kaikista muista tukisuorituksista ja rahansiirroista on tehtävä ajantasainen ilmoitus. Puoluelaisissa luetellut poikkeukset ovat:

- tavanomainen talkootyö ja tavanomaiset ilmaispalvelut (esimerkiksi vaalimainosten jakaminen)
- puolueen ja puolueyhdistyksen väliset rahansiirrot
- puolueen ja puolueyhdistyksen tavanomaiseen järjestötoimintaan ja omaisuudenhoitoon liittyvät suoritukset, jos ne ovat käyvän arvon mukaisia

- puolueen ja puolueyhdistyksen pysyvän ja markkinaehtoisen liike- ja sijoitustoiminnan tuotot
- avustus, joka perustuu joko lakiin tai valtion, hyvinvointialueen tai kunnan talousarvioon (esimerkiksi valtionavustus tai kuntien ja hyvinvointialueiden maksama valtuustotuki).

Ajantasainen ilmoitus

Milloin ajantasainen ilmoitus pitää tehdä?

Ajantasainen ilmoitus jätetään puoluerahoituksen ilmoitusrekisteriin valmiilla lomakkeella (vaalirahoitusvalvonta.fi).

Ilmoitus tehdään, kun samalta tukijalta kalenterivuoden kuluessa saadun tuen arvo on vähintään 1 500 euroa. Tuki voi koostua yhdestä tai useasta suorituksesta. Ilmoitusta pitää myös täydentää, jos saman kalenterivuoden aikana samalta tukijalta saadaan uusia tukisuorituksia ja näiden uusien suoritusten yhteenlaskettu arvo on vähintään 1 500 euroa. Saman tukijan antamista tuista tulee siten antaa tarvittaessa useita ilmoituksia.

Puolue huolehtii ajantasaisten ilmoitusten tekemisestä, mutta se voi antaa jäsenyhdistyksilleen oikeuden tehdä ilmoituksia omasta puolestaan. Silloinkin puolueella on vastuu siitä, että myös sen puolueyhdistykset ja lähiyhteisöt tekevät ajantasaiset ilmoitukset saamistaan tuista ja antavat niissä laissa edellytetyt tiedot.

Mitä tietoja ajantasaisessa ilmoituksessa pitää antaa?

1. Ilmoittaja
2. Milloin tuki on saatu (kuukausi ja vuosi)?
3. Tuen antaja (yksityishenkilöltä koko nimi ja kotikunta, yritykseltä, yhteisöltä tai säätiöltä nimi ja y-tunnus)
4. Tuen määrä euroina tai ilmoittajan arvio tuen arvosta, jos tuki saatu muuna kuin rahana

Ilmoituksessa voi myös antaa lisätietoja sekä kertoa, jos annettu tukisuoritus sisältää kolmannelta taholta välitettyä tukea.

Esimerkki: Puolue saa kannattajaltaan 3 500 euron tukisuorituksen. Kannattaja on saanut tuttavaltaan 1 500 euroa välitettäväksi puolueelle. Tällöin läpinäkyvä tapa ilmoittaa saatu tuki, on ilmoittaa myös 1 500 euroa lahjoittanut taho.

Määräaika

Ajantasainen ilmoitus pitää tehdä viimeistään tuen saamista seuraavan kuukauden 15. päivänä. Määräajan jälkeen saapuneet ilmoitukset merkitään rekisteriin myöhässä saapuneiksi.

Esimerkki: Puolue saa kannattajaltaan 1 700 euron tukisuorituksen 12.1.2024. Puolueen pitää jättää ajantasainen ilmoitus viimeistään 15.2.2024.

Ajantasaisesta ilmoituksesta säädetään puoluelain 8 c §:ssä. Lisäksi VTV on antanut ajantasaisen ilmoituksen tekemisestä määräyksen (D/16/04.02.00/2025) sekä yleisohjeen (D/32/04.02.00/2025), jotka on toimitettu valvottaville. Ne ovat myös saatavilla Finlex-lakitietokannasta ja vaalirahoitusvalvonta.fi-verkkopalvelusta.

3.2 Puoluelain tukirajoitukset

Puoluelaisissa on rajoitettu monin tavoin sitä, keneltä tukea saa vastaanottaa ja kuinka paljon.²⁰ Rajoituksilla pyritään estämään epäasiallisten sidonnaisuuksien syntyä sekä asiointon vaikuttamista Suomen poliittiseen toimintaan. Tarkastusvirasto raportoi vuosittain havainnoistaan tukirajoitusten noudattamisesta ja huomauttaa havaitsemistaan puutteista ja edellyttää valvottavilta korjaavia toimenpiteitä.

Yhdeltä tukijalta saa vastaanottaa enintään 30 000 euroa vuodessa

Kalenterivuoden aikana yksittäinen puolue, puolueyhdistys ja lähiyhteisö saavat vastaanottaa tukea samalta tukijalta enintään 30 000 euron arvosta. Tuen enimmäismäärä on yhdistys- ja yhteisökohtainen.²¹ Siten sama tukija voi kalenterivuoden aikana antaa 30 000 euroa tukea sekä rekisteröidylle puolueelle että useille sen jäsenyhdistyksille ja lähiyhteisöille. Puolueyhdistyksiä on joidenkin arvioiden mukaan noin 6 000.

Puolueen lähiyhteisö voi tukea puoluetta tai puolueyhdistystä ilman euromääräisiä tukirajoituksia. Puolueen lähiyhteisöllä tarkoitetaan yhteisöä tai säätiötä sekä yhteisön tai säätiön rahastoa, jonka puolue on ilmoittanut kyseisen toimijan suostumuksella tarkastusvirastolle lähiyhteisökseen.²²

Tuen antaja pitää voida selvittää

Tukea saa vastaanottaa yksityishenkilöiltä ja yhteisöiltä, jos tuen antaja voidaan selvittää. Puoluelaisissa kielletään vastaanottamasta tukea, jos sen antajaa ei voida selvittää. Antajaa ei tarvitse kyetä selvittämään, jos tuki on saatu tavanomaisesta keräystoiminnasta, kuten esimerkiksi lipaskeräyksestä tai arpajaislippujen myynnistä.²³

Puolueet ovat ottaneet käyttöön myös uudenlaisia varainkeruun tapoja ja maksuvälineitä, kuten joukkorahoituskampanjat ja virtuaalivaluutat. Tarkastusvirasto katsoo, että joukkorahoituskampanjat pitäisi toteuttaa sellaisilla välineillä, että yksittäinen tuen antaja on todennettavissa. Joukkorahoituskampanjoilla kerätyt suoritukset ylittävät usein tavanomaisen keräyksen rajat. Lisäksi tarkastusvirasto on suositellut virtuaalivaluuttojen käytöstä luopumista tai vaihtoehtoisesti käyttämään sellaista maksujen välittäjää, joka edellyttää vahvaa tunnistautumista. Virtuaalivaluuttoja käyttäessä on varmistettava siitä, että tavanomaisen tuen rajat ylittävissä lahjoituksissa tuen antaja on tunnistettavissa. Muussa tapauksessa tarkastusvirasto katsoo, että virtuaalivaluuttana annettu tuki on kiellettyä tukea.

Julkisyhteisöiltä ei saa ottaa tukea

Tukea ei saa vastaanottaa puoluelaisissa mainituilta julkisyhteisöiltä. Julkisyhteisöjä ovat esimerkiksi valtio, hyvinvointialueet, kunnat sekä niiden liikelaitokset ja yhtiöt.²⁴ Julkisyhteisöjä ovat myös esimerkiksi kunta- ja hyvinvointiyhtymät, evankelisluterilainen sekä ortodoksinen kirkko, kaupapakamarit sekä suomalaiset rahapeliyhtiöt.

Puoluerahoituksen rajoitukset koskevat kaikkia puolueyhdistyksiä, vaikka ne eivät olisi VTV:n valvonnan piirissä.

Sallittua on kuitenkin käyttää julkisyhteisöjen toimitiloja sekä vastaanottaa tavanomaista vieraanvaraisuutta.²⁵ Toimitilojen käytöllä tarkoitetaan esimerkiksi puolueyhdistyksen kokoontumista kunnan tiloissa ja tavanomaisella vieraanvaraisuudella esimerkiksi kahvitarjoilua.

Ulkomaisten tuen vastaanottamista rajoitetaan

Ulkomaista tukea saa vastaanottaa vain yksityishenkilöiltä ja puolueen aatesuuntaa edustavilta kansainvälisiltä yhteisöiltä ja säätiöiltä.²⁶ Siten tukea saa ottaa vastaan esimerkiksi puolueen eurooppalaiselta kattojärjestöltä, mutta ei ulkomaalaiselta yritykseltä. Kiellolla pyritään torjumaan ulkomailta tapahtuvaa epäasiallista vaikuttamista Suomen vaalijärjestelmään ja poliittiseen toimintaan.

Julkisoikeuden yliopistonlehtori, OTT Matti Muukkonen laati vuonna 2023 oikeusministeriön tilauksesta selvityksen ulkomaista poliittista rahoitusta koskevasta sääntelystä sekä sen kehittämistarpeista. Muukkonen päätyi selvityksessään siihen, että nykyisessä puolue- ja vaalirahoituslainsäädännössä oleva ulkomaisten rahoituksen kieltö ei ole ehdoton, minkä lisäksi sitä on suhteellisen helppoa kiertää. Muukkonen mukaan tulisi harkita sääntelyn kiristämistä, mutta kuitenkin pitäen mielessä mahdollisuuden, että sääntelyn kiristäminen voi johtaa siihen, että vaikuttaminen tapahtuu kiertoteitä.²⁷

Kielletty tuki

Puoluelain 8 b §:ssä määritellään, millaisia suorituksia ei saa ottaa vastaan. Kielto koskee myös niitä puolueyhdistyksiä, jotka eivät kuulu puoluerahoitusvalvonnan piiriin.

Puolue, puolueyhdistys ja puolueen lähiyhteisö eivät saa

1. vastaanottaa tukea, jonka antajaa ei voida selvittää. Kielto ei kuitenkaan koske tavanomaista keräystoimintaa, kuten esimerkiksi arpajaisia tai muita vastaavia pienistä summista koostuvia keräyksiä.
2. vastaanottaa samalta tukijalta enempää tukea kuin arvoltaan 30 000 euroa kalenterivuodessa. Kielto ei kuitenkaan koske lähiyhteisön antamaa tukea ja testamenttilahjoituksia.
3. vastaanottaa tukea valtiolta, hyvinvointialueelta, hyvinvointiyhtymältä, kunnalta, kuntayhtymältä, valtion, hyvinvointialueen tai kunnan liikelaitokselta, julkisoikeudelliselta yhdistykseltä, laitokselta tai säätiöltä eivätkä kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tarkoitetulla tavalla valtion, hyvinvointialueen tai kunnan määräysvallassa olevalta yhtiöltä. Kielto ei kuitenkaan koske tavanomaista vieraanvaraisuutta.
4. vastaanottaa ulkomaista tukea. Kielto ei kuitenkaan koske yksityishenkilöitä ja puolueen kanssa samaa aatesuuntaa edustavia kansainvälisiä yhteisöitä ja säätiöitä.
5. vastaanottaa tukena vaalimainosta ilman, että mainoksessa tuodaan esiin sen maksajan nimi. Jos mainoksen arvo on alle 1500 euroa, tulee yksityishenkilöiltä pyytää lupa nimen julkaisemiseen.

3.3 Valvonta ja havainnot vuodelta 2024

Tarkastusviraston keskeinen tehtävä on valvoa, että puolueet, niiden lähiyhteisöt sekä puolueukupäätöksessä mainitut piiri- ja naisjärjestöt tekevät ajantasaisen ilmoituksen saamastaan merkittävästä tuesta. Puolueiden velvollisuuksiin kuuluu huolehtia siitä, että myös niiden perusosastot ja paikallisyhdistykset tekevät vaadittavat ajantasaiset ilmoitukset vastaanottamastaan ilmoitusrajat ylittävästä tuesta. Ajantasainen ilmoitus on puolueiden ja niiden jäsenten, kuten piirijärjestöjen, paikallisyhdistysten ja muiden yhdistysten, tärkein velvoite puoluelaisissa.²⁸

Tarkastusvirasto myös valvoo, että ilmoituksissa on puoluelain edellyttämät tiedot eli tuen määrä ja sen antaja. Jos tietoja puuttuu, niitä pyydetään valvottavilta, tarvittaessa sakan uhalla. Tarkastusvirastolla on oikeus tarkastaa valvottavien kirjanpitoa ja varojen käyttöä, ja siten selvittää, ovatko ne noudattaneet puoluerahoituksen avoimuussäännöksiä ja tukirajoituksia.²⁹

Vuonna 2024 tarkastettiin valvottavien rahoitusta ja ilmoituksia eri pituisilta ajanjaksoilta päättyen tilikauteen 2023. Tarkastus kohdistuu tapauskohtaisesti noin 1–3 viimeisimpään kirjanpituvuoteen, jolta valvottavat ovat toimittaneet tarkastuksessa tarvittavat tiedot ja asiakirjat, esimerkiksi kirjanpitoa ja tilinpäätösasiakirjat. Tarkastetun ajanjakson pituus määräytyi sen mukaan, milloin kohde oli tarkastettu viimeksi. Eduskuntapuolueet tarkastetaan vuosittain, muut kohteet 2–4 vuoden välein. Toimitettavia asiakirjoja käsitellään tarkemmin luvussa 5.

Ajantasaisia ilmoituksia täydennettiin tarkastuksen aikana

Puoluerahoitusvalvonnan ilmoitusrekisteriin on vuosina 2014–2024 ilmoitettu ajantasaisilla ilmoituksilla puolueiden, puolueyhdistysten ja lähiyhteisöjen saamia tukisuorituksia kaikkiaan 46,1 miljoonaa euroa. Vuonna 2024 ilmoitusrekisteriin kirjattiin tukisuorituksia yhteensä 4,5 miljoonaa euroa.

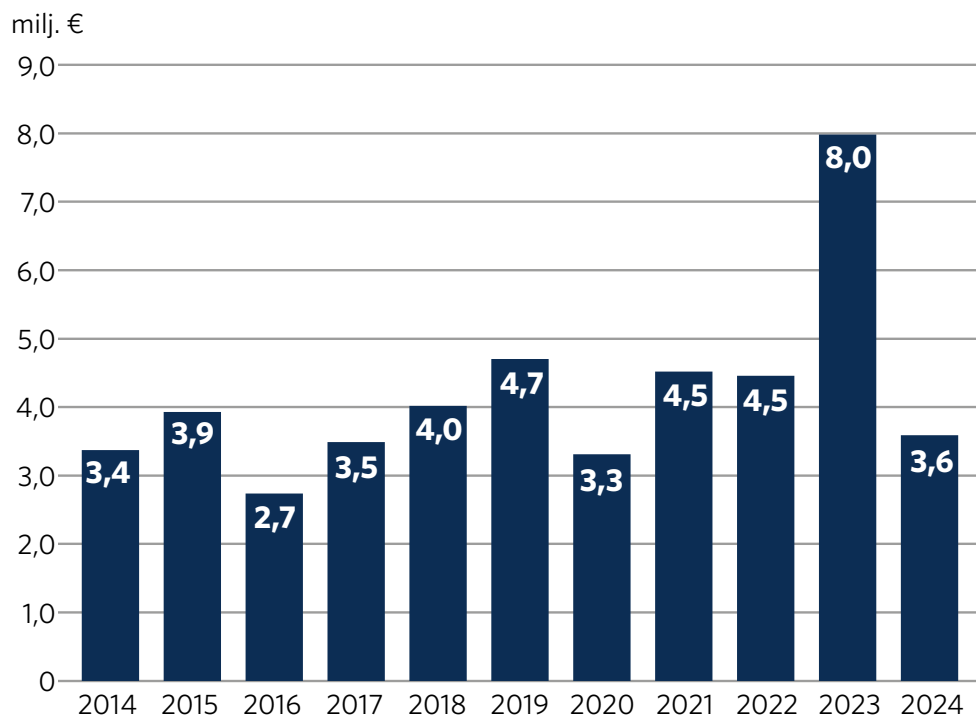
Valvottavat voivat tehdä ajantasaisia ilmoituksia myös edellisinä vuosina saamastaan tuesta sekä muokata edellisten vuosien ilmoituksia. Tarkastuksen aikana, syksyllä 2024, ilmoitusrekisteriin lisättiin useita ajantasaisia ilmoituksia ja ilmoitusten yhteenvedoja. Ilmoituksia ja yhteenvedoja myös korjattiin ja täydennettiin. Huomattava osa ilmoitusten täydennyksistä on seurausta tarkastusviraston tekemistä puoluerahoitustarkastuksista. Aiemmille vuosille kohdistuneita ajantasaisia ilmoituksia kirjattiin vuoden 2024 aikana 963 000 euroa. Vuodelle 2024 ajantasaisia ilmoituksia kirjattiin yhteensä 3,6 miljoonaa euroa.

Kaikki kriteerit täyttävä tuki pitää ilmoittaa

Tarkastuksessa kävi ilmi, että osaa saaduista tukisuorituksista ei ollut ilmoitettu ajantasaisella ilmoituksella, vaikka suoritukset täyttivät puoluelain ilmoitettavan tuen kriteerit. Osa suorituksista oli jäänyt ilmoittamatta huolimattomuuden takia. Osa suorituksista taas valvottavat pitivät läpikulkuerinä tai sopimukseen perustuvina tapahtumina, eivät tukena. Näitä ovat erilaiset ilmoitus- ja mainosmaksut sekä niin sanotut ehdokasmaksut

ja kansanedustajamaksut. Koska tällaisten maksujen suuruus ja perintäkäytännöt vaihtelevat suuresti ja samoilta henkilöiltä voi tulla toimijalle muitakin maksuja, 1 500 euron vuosikohtainen kumulatiivinen ilmoitusraja ylittyy helposti. Tarkastuksessa selvitettiin myös valvottavien tavarana, palveluna tai muulla vastaavalla tavalla saamia suorituksia. Vuoden 2024 tarkastusten aikana tällaisia suorituksia ei tullut esiin.

Tarkastuksen jälkeen voidaan todeta, että puoluerahoitusta koskevat ajantasaiset ilmoitukset ovat täydennysten jälkeen olennaisilta osin oikein, ja ne antavat tarkastettujen yhteisöjen saamasta tuesta olennaisilta osin oikeat tiedot.

Kuvio 6: Puoluerahoituksen ilmoitusrekisteriin ilmoitetut tuet (ajantasainen ilmoitus) vuosina 2014–2024.

Opintoavustuksista olisi hyvä tehdä jatkossakin ajantasainen ilmoitus, vaikka laki muuttui

Valvonnassa havaittiin, että puolueet ovat saaneet aiempien vuosien tapaan opintoavustuksia, joista ei kaikissa tapauksissa ollut tehty ajantasaisia ilmoituksia.³⁰ Ajantasaista ilmoitusta ei ole puoluelain mukaan pakko tehdä, silloin kun puolueen tai muun valvottavan saama suoritus perustuu valtion, hyvinvointialueen tai kunnan talousarvioon. Opintoavustuksia myöntävät opintokeskukset, joita rahoitetaan valtionosuuksilla.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti edellisellä hallituskaudella työryhmän selvittämään opintokeskusten valtionosuusrahoitukseen liittyviä käytäntöjä. Työryhmän ehdotuksesta puoluelakiin tehtiin muutos, jonka mukaan valtionosuutta ei pidetä puoluelain tarkoitettavana tukena. Lakimuutos tuli voimaan 1.1.2024. Tarkastuksissa sovelletaan tarkastetun tilikauden aikaista lainsäädäntöä, joten tarkastusvirasto suosittelee, että vuosien 2021–2023 suorituksista tehdään ajantasaiset ilmoitukset. Näin puolueiden ja niitä lähellä olevien opintokeskusten välinen yhteistyö raportoidaan läpinäkyvällä tavalla.

Lakimuutoksen jälkeen, eli vuodesta 2024 alkaen, valtionosuuksiksi katsottavien suoritusten osalta ilmoituksia ei ole pakollista tehdä, jos valvottava kykenee osoittamaan aukottomasti, että kyseessä on valtionosuuteen perustuva rahoitus. Tarkastusvirasto suosittelee, että lakimuutoksesta huolimatta puolueet ja puolueyhdistykset tekisivät myös jatkossa opintoavustuksista ajantasaiset ilmoitukset. Näin puolueiden ja niitä lähellä olevien opintokeskusten välinen taloudellinen yhteistyö raportoidaan läpinäkyvällä tavalla.

3.4 Tukirajoituksia oli pääosin noudatettu

Vuoden 2024 tarkastuksissa todettiin, että valvottavat olivat noudattaneet puoluelain säännöksiä ulkopuolisesta tuesta ja tukirajoituksista pääosin hyvin. Tarkastuksessa havaittiin vain yksittäinen tapaus, jossa tukea on otettu vastaan taholta, jota ei ole mahdollista luotettavasti todentaa valvojalle. Liberaalipuolue r.p. oli vastaanottanut tukea virtuaalivaluuttana.³¹ Tarkastusviraston näkemyksen mukaan virtuaalivaluuttana annetun tuen antajaa ei voida toistaiseksi tunnistaa luotettavasti. Tästä syystä se suosittelee puolueita pidättäytymään virtuaalivaluuttana annetuista lahjoituksista. Näin suositellaan toimittavan niin kauan, kunnes virtuaalivaluuttamaksujen välittäjät mahdollistavat lahjoittajan luotettavan tunnistamisen. Puoluelain mukaan puolue, puolueyhdistys ja puolueen lähiyhteisö eivät saa vastaanottaa tukea, jonka antajaa ei voida selvittää.

4 Puoluerahoitus: Vaalirahoitus

Puolueiden ja muiden valvottavien on toimitettava Valtiontalouden tarkastusvirastoon erittely vaalikampanjaansa saamastaan rahoituksesta sekä kampanjan kuluista. Vaalirahoituksen avoimuus koskee myös puolueita ja puolueyhdistyksiä. Tarkastusvirasto valvoo, että valvottavat toimittavat erittelyt ja että ne sisältävät laissa vaaditut tiedot. Eritteilyt ovat julkisia ja kaikkien saatavilla puoluerahoituksen ilmoitusrekisterissä.³²

Puolueiden on lisäksi noudatettava vaalirahoituslain määräyksiä kampanjarahoituksen vastaanottamisesta ja rahoituksen rajoitteista presidentinvaalissa. Vaalirahoituslain (273/2009) tarkoitus on lisätä vaalirahoituksen avoimuutta ja tietoa ehdokkaiden mahdollisista sidonnaisuuksista sekä rajoittaa vaalikampanjoiden kulujen kasvua.

4.1 Vaalikampanjan rahoituksesta ja kuluista on laadittava erittely

Vaalirahoituksen ja -kulujen ilmoittaminen on puoluelain mukaan pakollista kaikille puolueille ja niille puolueyhdistyksille, jotka mainitaan valtioneuvoston puoluetuesta tekevässä valtioneuvoston päätöksessä. Valvottavien pitää toimittaa tarkastusvirastoon erittely vaalikampanjan kuluista ja rahoituksesta kampanja-ajalta.³³

Erittely on tehtävä erikseen jokaisista yleisistä vaaleista. Yleisillä vaaleilla tarkoitetaan eduskuntavaaleja, presidentinvaaleja, aluevaaleja, kuntavaaleja ja europarlamenttivaaleja. Vaalikampanja-ajalla tarkoitetaan ajanjaksoa, joka alkaa kuusi kuukautta ennen vaalipäivää ja päättyy kaksi viikkoa vaalipäivän jälkeen.

Erittelystä pitää käydä ilmi kampanjakulujen ja -rahoituksen yhteismäärä sekä merkittävät yksittäiset tukijat ja tukisummat. *Vaalikampanjan kuluihin* lukeutuu esimerkiksi mainos-, tapahtuma- ja muita kuluja sekä puolueen ehdokkaille antamat kampanja-avustukset. Puolueen tai puolueyhdistyksen *kampanjarahoitukseksi* luetaan kaikki kampanja-aikana saatu ulkopuolinen tuki.³⁴

Erittelyssä on ilmoitettava jokaisesta vähintään 1 500 euron arvoisesta tuesta sen määrä ja antaja. Lisäksi, jos tuki sisältää kolmannelta taholta välitettyä tukea vähintään 1 500 euroa, tuen saajan on ilmoitettava myös tieto välitetyn tuen antajasta.³⁵ Puoluelaisissa ei tunneta muulloin kuin vaalikampanjoinnin aikana välitetyn tuen käsitettä. Lisäksi puolueiden on noudatettava, mitä vaalirahoituslaissa säädetään kampanjarahoituksen vastaanottamisesta ja sen rajoitteista, kun puolue on ilmoitusvelvollinen ehdokkaan vaalirahoituksesta, eli käytännössä presidentinvaaleissa.³⁶

Erittely vaalirahoituksen kuluista ja rahoituksesta toimitetaan tarkastusvirastoon viimeistään vaalivuotta koskevan tilinpäätöksen yhteydessä. Siten esimerkiksi vuoden 2023 eduskuntavaalikampanjan kuluja ja rahoitusta koskeva erittely tuli toimittaa keväällä 2024 vuoden 2023 tilinpäätöksen yhteydessä. Tarkastusvirasto julkaisee erittelyt vaali- ja puo-

luerahoitusvalvonnan verkkopalvelussa. Lisäksi puolueet ja puolueyhdistykset voivat jo ennen vaalipäivää tehdä vapaaehtoisen ennakoilmoituksen, joka sisältää suunnitelman vaalikampanjan rahoituksesta ja kuluista.³⁷

Puolueen vaalirahoituksen rajoitukset

Vaalikampanjan rahoitukselle on puoluelaisissa ja vaalirahoituslaissa rajoituksia, joita myös puolueiden, puolueyhdistysten ja lähiyhteisöjen tulee noudattaa.³⁸

1. Rahoituksen ja muun tuen antaja tulee voida selvittää. Tukea ei saa ottaa vastaan, jos sen antaja ei voi selvittää.
2. Kampanjarahoitusta ei saa vastaanottaa julkisyhteisöiltä. Poikkeuksena kuitenkin puoluetuki sekä muu lakiin tai valtion, hyvinvointialueen tai kunnan talousarvioon perustuva avustus.
3. Ulkomaista tukea saa vastaanottaa vain yksityishenkilöiltä ja samaa aatesuuntaa edustavilta yhteisöiltä.
4. Samalta tukijalta saa vastaanottaa tukea enintään 30 000 euroa kalenterivuodessa yleisten vaalien aikana, poikkeuksena presidentinvaalit, missä tuelle ei ole asetettu ylärajaa.
5. Puolueen tulee noudattaa vaalirahoituslain yksittäisen tuen rajoituksia, jos se välittää tukea ehdokkailleen kolmannelta taholta.
6. Vaalimainoksesta on käytävä ilmi mainoksen maksaja. Jos yksityishenkilön maksaman mainoksen arvo alittaa vaalikohtaisen ilmoitusrajan, yksityishenkilön nimen julkistamiseen tarvitaan lupa henkilöltä itseltään.

4.2 Lainsäädäntö mahdollistaa laajan avoimuuden vaalirahoituksesta

Puolueiden on puoluelain mukaan pakko ilmoittaa tuen antaja vaalirahoitusilmoituksessa, kun tuen määrä on vähintään 1 500 euroa. Laki kuitenkin sallii tuen antajan ilmoittamisen myös silloin, kun tuki jää alle 1 500 euron ilmoitusrajan. Vain silloin, kun yksityishenkilön antama rahallinen tuki on alle 1 500 euroa, pitää tuen antajalta hankkia lupa hänen nimensä julkaisuun vaalirahoitusilmoituksessa. Kun tuki on saatu muuna kuin rahana, esimerkiksi tavarana tai palveluna, tulee vaalirahoitusilmoituksessa eritellä jokainen yksittäinen tukisuoritus ja sen antaja, kun tuen rahallinen arvo on vähintään 1 500 euroa. Valvottavat voivat ilmoittaa myös alle 1 500 euron arvoisesta ei rahallisesta tuesta niin halutessaan. Vain yksityishenkilöiltä tarvitaan tällöin lupa nimen julkaisemiseen vaalirahoitusilmoituksella.³⁹

Tarkastusvirasto on pyrkinyt kannustamaan ehdokkaita, puolueita ja puolueyhdistyksiä ilmoittamaan vaalirahoituksesta vapaaehtoisesti avoimesti. Toistaiseksi harva nimeää vapaaehtoisesti alle 1 500 euroa lahjoittaneita tahoja. Useimmat pitävät sen sijaan kiinni oikeudestaan julkaista tietoja rahoittajistaan vain vaalirahoituslain ja puoluelain minimivaatimusten mukaisesti.

4.3 Puoluetukea ei saa siirtää ehdokkaille

Jos puolueen vaalikampanjan rahoittamiseen on käytetty puoluetukea eli puolueiden valtionavustuksesta saatua rahaa, käytetyn avustuksen määrä on ilmoitettava vaalirahoitusilmoituksessa kampanjakulujen ja rahoituksen erittelyssä.⁴⁰ Puolueiden valtionavustus on valtion talousarvion sekä valtionapupäätöksen mukaan tarkoitettu puolueen poliittisen toiminnan sekä puolueiden tiedotustoiminnan ja viestinnän tukemiseen. Jos valtionavustusta siirretään eteenpäin, tulee uudenkin käyttötarkoituksen toteuttaa alkuperäisen valtionapupäätöksen mukaista käyttötarkoitusta.⁴¹

Tarkastusvirasto katsoo, että valtionavustuksen siirtäminen suoraan yksittäiselle ehdokkaalle, ehdokkaan tukiryhmälle tai muulle yksinomaan ehdokkaan tukemiseksi toimivalle yhteisölle ei täytä avustuksen alkuperäisiä myöntämisehtoja. Lisäksi ehdokas vastaanottaa silloin kampanjaansa tukea laissa erikseen kielletyltä taholta. Vaalirahoituslaissa nimittäin kielletään ehdokkaita vastaanottamasta tukea vaalikampanjaan valtiolta, hyvinvointialueelta, hyvinvointiyhtymältä, kunnalta tai näiden liikelaitoksilta ja määräysvallassa olevilta yhtiöiltä. Yhtä lailla kiellettyä on vastaanottaa kampanjatukea julkisoikeudellisilta yhdistyksiltä, laitoksilta ja säätiöiltä.⁴²

4.4 Valvonta ja havainnot vuodelta 2024

Valtiontalouden tarkastusvirasto valvoo, että valvottavat toimittavat puoluerahoitusvalvonnan ilmoitusrekisteriin erittelyn vaalikampanjan kuluista ja rahoituksesta.

Tarkastusvirasto tarkistaa, että erittelyt sisältävät puoluelaisissa vaaditut tiedot lain vaatimalla tarkkuudella. Lisäksi tarkistetaan valvottavan tilinpäätös- ja kirjanpitoaineiston avulla, että ilmoitetut kampanjakulut ja -rahoitus ovat olennaisilta osin oikein. Valtionavustuksen osalta tarkastusvirasto valvoo, että sen käyttö vaalikampanjointiin vastaa avustuksen myöntöpäätöksen ehtoja.

Jos vaalirahoitusilmoituksessa on puutteita tai virheitä, tarkastusvirasto kehottaa valvottavaa korjaamaan tai täydentämään tietoja. Jos tiedoissa on epäselvyyksiä, tarkastusvirasto pyytää valvottavalta lisäselvitystä ja -tietoja. Jos valvottava ei noudata täydennys- tai korjauskehotusta tai jättää kokonaan toimittamatta lakisääteiset tiedot ja asiakirjat, tarkastusvirasto voi määrätä sen täyttämään velvollisuutensa sakon uhalla.

Jos valtionavustusta on käytetty ehtojen vastaisesti ja puolue ei palauta osuutta vapaaehtoisesti, voi tarkastusvirasto määrätä avustuksen maksamisen sekä jo maksetun avustuksen tai sen osan takaisin perittäväksi. Takaisinperintä tapahtuu valtionavustuslaissa säädetyllä tavalla.⁴³

Vaalirahoituksena voi ilmoittaa kaiken vastaanotetun tuen. Lupa ilmoittamiseen tarvitaan vain yksityishenkilöltä, jos tuki on alle 1 500 euroa.

Kampanja-aikana aiheutuneet vaalikampanjan kulut ja rahoitus tulee eritellä vaalikohtaisesti.

Vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen erittelyn perusteet on dokumentoitu vaihtelevasti

Vuoden 2024 valvontakierroksella tarkastettiin puolueiden tekemiä erittelyjä tarkastusajanjaksolla järjestettyjen vaalien kampanjarahoituksesta ja -kuluista. Puolueiden sekä puoluetukipäätöksessä mainittujen piiri- ja naisjärjestöjen tulee toimittaa vaaleja koskeva erittely tarkastusvirastoon vuoden viimeistään kulloisenkin vaalivuoden tilinpäätösaineiston mukana.

Tarkastuksessa todettiin, että tarkastettujen kohteiden vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen seuranta ja dokumentointi on tehty vaihtelevalla yksityiskohtien tasolla. Osalla valvottavista on yksityiskohtainen kulu- ja rahoituseuranta, mutta toiset koostavat tiedot esimerkiksi kirjanpidon kustannuspaikan mukaan. Kulujen ja rahoituksen erittelyn tulisi olla johdettavissa kirjanpidosta tai muista selvityksistä, ja sen tulisi olla täsmäytettävissä niihin. Tarkastusvirasto suosittelee valvottavia dokumentoimaan huolellisesti, mistä ja miten erittelyssä ilmoitetut luvut muodostuvat, jotta niiden oikeellisuus voidaan jälkikäteen varmistaa.

Tarkastuksen aikana valvottavat korjasivat vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen erittelyitä, ja osa valvottavista toimitti kokonaan puuttuneita erittelyitä puoluerahoitusvalvonnan ilmoitusrekisteriin.⁴⁴ Kolme tarkastuskohdetta ei toimittanut lainkaan tietoja vuoden 2023 eduskuntavaalien vaalirahoituksesta.⁴⁵

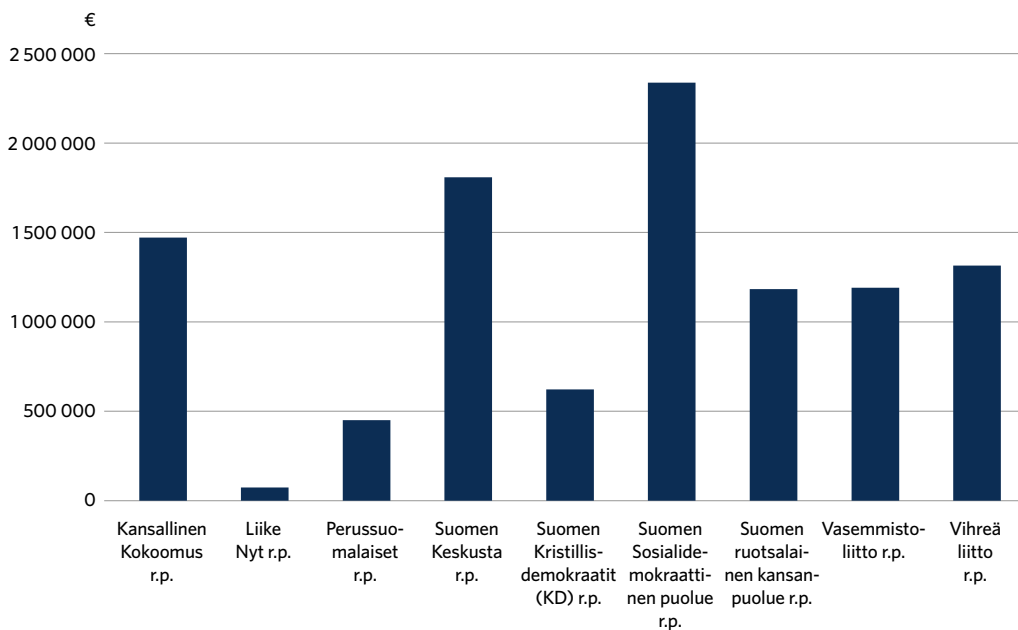
2021	Kuntavaalit
2022	Aluevaalit
2023	Eduskuntavaalit
2024	Presidentinvaali ja europarlamenttivaalit
2025	Alue- ja kuntavaalit
2027	Eduskuntavaalit
2029	Alue- ja kuntavaalit, europarlamenttivaalit
2030	Presidentinvaali

Kuvio 7: Vaalit 2021–2030

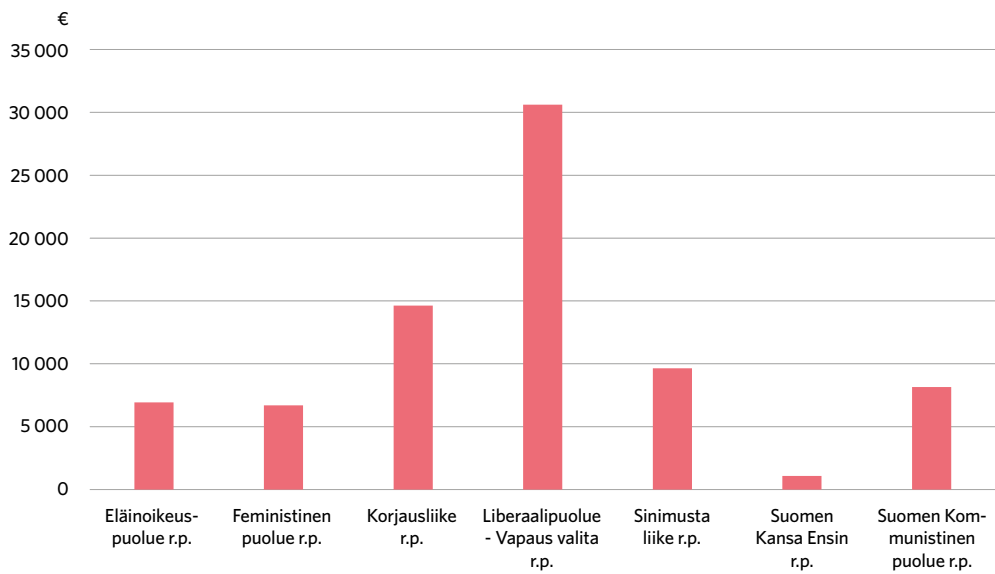
Puolueet tekivät hyvin eri suuruisia eduskuntavaalikampanjoita vuonna 2023

Suomessa käytiin eduskuntavaalit vuonna 2023. Puolueet asettivat ehdokkaita yhteensä 2424. Heistä 200 valittiin eduskuntaan kansanedustajaksi. Vaalirahoituslain mukaan kaikkien valittujen kansanedustajien ja heidän varaedustajien täytyy tehdä vaalirahoitusilmoitus. Vaalirahoitusilmoitusten perusteella kansanedustajien ja varaedustajien yhteenlaskettu vaalirahoitus oli vuoden 2023 eduskuntavaaleissa 10,5 miljoonaa euroa.

Ehdokkaiden itsensä lisäksi puolueet tekevät oman vaalikampanjansa, jonka avulla he pyrkivät saamaan mahdollisimman monta oman puolueen edustajaa eduskuntaan. Puoluerahoitusvalvontaan toimitettujen vaalirahoitusilmoitusten perusteella suurimmat vaalikampanjat olivat Suomen Sosialidemokraattisella Puolueella, Suomen Keskustalla ja Kansallisella Kokoomuksella, kun taas pienimmät kampanjat ovat Suomen Kansa Ensin-puolueella, Feministisellä puolueella ja Eläinoikeuspuolueella.

Kuvio 8: Eduskuntapuolueiden vaalikampanjat eduskuntavaaleissa 2023.

Kuvio 9: Muiden puolueiden vaalikampanjat eduskuntavaaleissa 2023.

5 Tarkastusvirastolle toimitettavat tiedot ja asiakirjat

Puolueiden ja puoluetukipäätöksessä mainittujen puolueyhdistysten tulee toimittaa puolerahoitusvalvonnan ilmoitusrekisteriin vuosittain tilinpäätösasiakirjat, valtionavustustilityksen sekä muita tietoja varojen käytöstään. Tällä pyritään varmistamaan, että puolue toiminnan rahoitus on läpinäkyvää kansalaisille. Ilmoitusrekisteriin toimitettavat tiedot ja asiakirjat ovat lähtökohtaisesti julkisia, eli kuka tahansa voi tutustua niihin vapaasti.

Tarkastusvirasto valvoo, että valvottavat toimittavat vaaditut ilmoitukset ja asiakirjat ilmoitusrekisteriin ja että niissä annetaan lain edellyttämät tiedot. Jos asiakirjoja tai tietoja puuttuu, tarkastusvirasto pyytää valvottavaa toimittamaan ne, tarvittaessa sakon uhalla. Joka vuosi tarkastusvirasto myös tarkastaa valitsemiensa valvottavien kirjanpidon ja muiden asiakirjojen avulla, että näiden puolerekisteriin ilmoittamat tiedot ovat oikein.

Puolue

Ulkopuolinen tuki

- Ajantasainen ilmoitus jokaisesta 1 500 euron tuesta
- Ajantasaisten ilmoitusten yhteenveto

Vaalirahoitus

- Ennakoilmoitus suunnitellusta kampanjarahoituksesta ja kuluista
- Vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen erittely

Puoluetuki

- Tilitys valtionavustuksen käytöstä, jos puolue on saanut valtionavustusta

Tilinpäätösasiakirjat

- Vahvistettu tilinpäätös ja toimintakertomus
- Tilintarkastuskertomus

Puolueen lähiyhteisö

Ulkopuolinen tuki

- Ajantasainen ilmoitus jokaisesta 1 500 euron tuesta
- Erittely saaduista tuista

Tilinpäätösasiakirjat

- Vahvistettu tilinpäätös ja toimintakertomus
- Tilintarkastuskertomus

Avustuspäätöksessä mainittu puolueyhdistys

Ulkopuolinen tuki

- Ajantasainen ilmoitus jokaisesta 1 500 euron tuesta
- Ajantasaisten ilmoitusten yhteenveto

Vaalirahoitus

- Ennakoilmoitus suunnitellusta kampanjarahoituksesta ja kuluista
- Vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen erittely

Puoluetuki

- Tilitys valtionavustuksen käytöstä, jos puolue on saanut valtionavustusta

Tilinpäätösasiakirjat

- Vahvistettu tilinpäätös ja toimintakertomus
- Tilintarkastuskertomus

Puolueyhdistys

Ulkopuolinen tuki

- Ajantasainen ilmoitus jokaisesta 1 500 euron tuesta

Kuvio 10: Ilmoitukset ja asiakirjat, jotka valvottavien tulee puoluelain perusteella toimittaa tarkastusvirastoon.

Puolueiden ja muiden valvottavien asiakirjat ovat julkisia ja saatavilla puolerahoitusvalvonnan ilmoitusrekisteristä.

5.1 Tilinpäätösasiakirjat ja erittely vaalikampanjan kuluista ja rahoituksesta

Puolue toimittaa tarkastusvirastolle puolueen ja valtionavustusta saaneen puolueen avustuspäätöksessä tarkoitetun yhdistyksen tilintarkastuskertomuksen tai toimintakertomuksen ja tasekirjan. Lisäksi puolue toimittaa tarkastusvirastoon ajantasaisiin ilmoituksiin sisältyvät tiedot, erittelyn vaalikampanjan kuluista ja rahoituksesta sekä tilitykset puolueen valtionavustuksen käytöstä, jos puolue on saanut avustusta.⁴⁶

Kirjanpitolaissa luovuttiin vuonna 2015 paperisen tasekirjan laadintavaatimuksesta. Tarkastusvirasto on katsonut, että sille pitää toimittaa säädösmuutosten jälkeenkin puoluelain perusteella tilinpäätös kokonaisuudessaan, ja jos valvottava on laatinut omien sääntöjensä tarkoittaman toimintakertomuksen, se toimitetaan ja julkaistaan tilinpäätöksen yhteydessä.

Tiedot ja asiakirjat tulee toimittaa tarkastusviraston sähköiseen ilmoitusrekisteriin. Vaalikampanjan kulut ja rahoitus tulee tarkastusviraston antaman määräyksen mukaan eritellä ja toimittaa tarkastusviraston vahvistamalla sähköisellä lomakkeella. Ilmoitus tulee tehdä sen vuoden tilinpäätöksen yhteydessä, jolloin vaalit on pidetty.⁴⁷

Tarkastusvirasto julkaisee sille toimitetut tiedot viipymättä ilmoitusrekisterissään. Asiakirjat julkaistaan siinä muodossa kuin ne on toimitettu tarkastusvirastolle.

Lähiyhteisön tilinpäätösasiakirjat

Puolurekisterissä olevan puolueen on mahdollista ilmoittaa jokin muu yhteisö, säätiö sekä yhteisön tai säätiön rahasto tämän suostumuksella puolueen lähiyhteisöksi.⁴⁸ Sellaisella yhdistyksellä, jota ei ole merkitty puolurekisteriin, ei voi olla lähiyhteisöjä.

Puolueen lähiyhteisön tulee toimittaa Valtiontalouden tarkastusvirastolle tilintarkastuskertomus, toimintakertomus ja tasekirja, sekä erittely lähiyhteisön saamista tuista kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun yhteisön tai säätiön tilinpäätös on vahvistettu. Yhteisö tai säätiö, jonka rahasto on ilmoitettu lähiyhteisöksi, toimittaa vastaavat asiakirjat kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun yhteisön tai säätiön tilinpäätös on vahvistettu.⁴⁹

Lähiyhteisöt eivät ole velvollisia toimittamaan erittelyä vaalikampanjan kuluista ja rahoituksesta. Lain mukaan myöskään niiden tilintarkastuskertomusta, toimintakertomusta ja tasekirjaa ei julkaista verkkosivuilla, vaikka ne toimitetaan tarkastusvirastolle.⁵⁰

Lähiyhteisön tiedot toimitetaan Valtiontalouden tarkastusvirastolle sähköisesti tarkastusviraston ylläpitämään ilmoitusrekisteriin. Lähiyhteisön tilinpäätösasiakirjojen toimitusvelvollisuus alkaa siitä tilikaudesta, jonka aikana se on ilmoitettu tarkastusvirastolle lähiyhteisöksi.

	Puolue	Avustuspäätöksessä mainittu puolueyhdistys	Muu puolueyhdistys	Lähiyhteisö
Ajantasainen ilmoitus	Seuraavan kuukauden 15. päivään mennessä	Seuraavan kuukauden 15. päivään mennessä	Seuraavan kuukauden 15. päivään mennessä	Seuraavan kuukauden 15. päivään mennessä
Tilinpäätösasiakirjat				
Ajantasaisten ilmoitusten yhteenveto	3 kuukauden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta	1 kuukauden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta		3 kuukauden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta
Vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen erittely				

Kuvio 11: Lakisääteisten ilmoitusten määräajat

Tilintarkastajan tulee lausua puoluetuen käytöstä ja puoluelain noudattamisesta tilintarkastuskertomuksessaan

Ulkopuolista rahoitusta sekä vaalikampanjaa koskevien tapahtumien tiedot ovat kirjanpitolain ja puoluelain säännösten mukaan osa laadittua tilinpäätöstä ja samalla tilintarkastuslain mukaisen tilintarkastuksen kohteena. Valtionavustusta saavan puolueen ja valtionavustuspäätöksessä tarkoitetun muun yhdistyksen tilintarkastajan tulee lausua tilintarkastuskertomuksessaan tilintarkastuslaissa säädetyn lisäksi:

1. onko valtionavustuksen käytössä ja käyttöä koskevassa raportoinnissa noudatettu puoluelain säännöksiä ja avustuspäätöksen ehtoja?
2. onko noudatettu puoluelain säännöksiä tuesta ja tukea koskevista rajoituksista sekä vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen ilmoittamisesta?

Lähiyhteisön ja sellaisen yhteisön ja säätiön, jonka rahasto on lähiyhteisö, tilintarkastajan tulee lausua tilintarkastuslaissa säädetyn lisäksi, onko lähiyhteisön toiminnassa noudatettu puoluelain säännöksiä tuesta ja tukea koskevista rajoituksista.⁵¹

Tilintarkastajan tulee tarkastaa puoluetukea saavien yhteisöjen valtionavustuksen käyttöä ja raportointia.

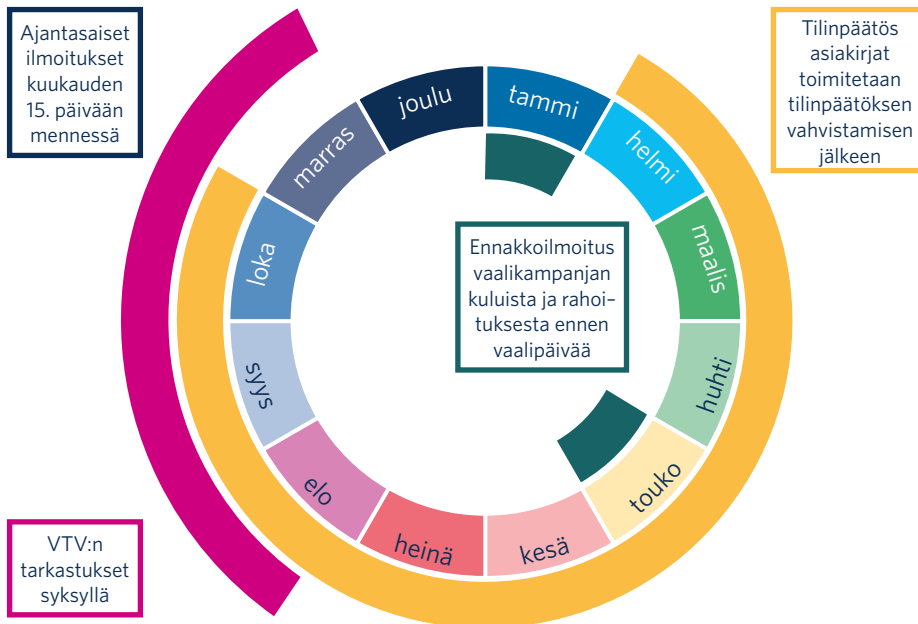
5.2 Valvonta ja havainnot vuodelta 2024

Valtiontalouden tarkastusvirasto valvoo, että valvottavat toimittavat puoluerahoitusvalvonnan ilmoitusrekisteriin kaikki lain edellyttämät asiakirjat.

Tarkastusvirasto tarkistaa, että asiakirjat on laadittu ohjeiden ja säädösten mukaisella tavalla ja että asiakirjojen sisältämät tiedot ovat keskenään ristiriidattomia. Lisäksi se tarkistaa, että valtionavustusta saavien yhdistysten tilintarkastaja on tilintarkastuskertomuksessaan lausunut valtionavustuksen käytöstä ja sen raportoinnista.

Tarkastusvirasto pyytää ilmoitusrekisterissä julkaistavan aineiston lisäksi valvottavilta niiden kirjanpidon ja tarkistaa, että se on järjestetty niin, että tarkastusvirasto kykenee valvomaan sen perusteella puoluelain säädösten noudattamista. Tarkastusvirasto ei tilintarkasta valvottavia, mutta voi lausua tarkastuksessa suosituksia kirjanpidon järjestämisestä.

Jos asiakirjoja ei toimiteta tarkastusvirastolle tai jos toimitetut asiakirjat ovat oleellisesti virheellisiä, tarkastusvirasto kehottaa valvottavaa korjaamaan tai täydentämään tietoja. Jos tiedoissa on epäselvyyksiä, tarkastusvirasto pyytää valvottavalta lisäselvitystä ja -tietoja. Jos valvottava ei noudata täydennys- tai korjauskehotusta tai jos se jättää kokonaan toimittamatta lakisääteiset tiedot ja asiakirjat, tarkastusvirasto voi määrätä sen täyttämään velvollisuutensa sakon uhalla. Laiminlyönnin on kuitenkin oltava kokonaisuutena arvioiden olennainen, jotta uhkasakko voidaan asettaa.

Kuvio 12: Vuoden 2024 puoluerahoitustarkastusten vuosikello

Puoluelain edellyttämien asiakirjojen toimittamisessa puutteita

Valtaosa valvottavista toimitti puoluelaisissa luetellut asiakirjat ja aineistot puolerahoitusvalvonnan ilmoitusrekisteriin. Vuosittain jonkin verran asiakirjoja ja aineistoja jää kuitenkin toimittamatta tarkastusvirastoon. Haasteita on erityisesti pienpuolueilla. Toisinaan puolueiden sisäiset ristiriidat ja riitatilanteet ovat johtaneet rikosprosesseihin ja tilanteisiin, joissa valvottavalla itselläänkään ei ole aiempien vuosien aineistoja ja vaadittavia asiakirjoja hallussaan.⁵² Tällöin niitä ei ole mahdollista toimittaa tarkastusvirastolle. Toisinaan syynä on ollut se, että valvottavan omaa tilinpäätöstä ei ole vahvistettu, eikä sillä näin ollen ole lain mukaan velvollisuutta toimittaa asiakirjoja tarkastusvirastolle.⁵³ Tyypillisimmin kyseessä on kuitenkin huolimattomuus ja aineistot toimitetaan viimeistään tarkastuksen aikana tarkastusvirastolle.

Tarkastusvirastolla on ollut haasteita tavoittaa sellaisia puolueita tarkastukseen, joissa toiminta on lakannut. Vuonna 2024 kaikki suunnitellut tarkastukset saatiin kuitenkin vietyä läpi suunnitellusti, vaikka joukossa oli useita puolerekisteristä poistettuja puolueita. Osassa pienpuolueista toiminta on loppunut pysyvästi ja ne on lakkautettu⁵⁴ tai toiminta on päättynyt konkurssiin⁵⁵. Vuonna 2023 eduskuntavaalien jälkeen puolerekisteristä poistettiin yhdeksän puoluetta, minkä lisäksi puolueiden joukosta poistui myös Sinimusta Liike r.p., kun Korkein hallinto-oikeus purki oikeusministeriön 16.6.2022 tekemän päätöksen, jolla Sinimusta Liike ry oli merkitty puolueena puolerekisteriin.⁵⁶

Puuttuvia aineistoja on tyypillisesti myös sellaisilla toimijoilla, jotka ovat aloittaneet toimintansa vasta hiljattain. Tällaisia ovat esimerkiksi Liike Nyt r.p.:een piirijärjestöt sekä Kristallipuolue r.p. ja Avoin puolue r.p. Yksityiskohtaisempia tietoja puuttuvista aineistoista on taulukossa 5 sekä valvonnan verkkosivuilla www.vaalirahoitusvalvonta.fi.

Vuonna 2023 tarkastusvirasto raportoi, että se ei poikkeuksellisesti tavoittanut lainkaan Valta kuuluu kansalle r.p.:n edustajia. Raportin mukaan puolue ei ollut toimittanut tarkastusvirastoon yhtäkään puoluelain edellyttämää asiakirjaa tai raporttia vuodelta 2022, joten puolueen valvontaa jatkettiin. Tarkastusvirasto tavoitti Valta kuuluu kansalle r.p.:een vuoden 2024 valvontaan. Puolue ei ole kyennyt toimittamaan tilinpäätöstietoja vuosilta 2022–2023, koska puolueen nykyjohdolla ei ole vaadittavia aineistoja. Tarkastuksessa saadun tiedon mukaan puolue toimittaa puuttuvat asiakirjat puolerahoitusvalvonnan järjestelmään saatuaan omat selvityksensä päätökseen. Lisäksi tarkastuksessa saadun tiedon mukaan puolueen nykyinen puoluehallitus on tehnyt rikosilmoituksen tarkastusajanjaksoilla toimineesta puoluehallituksesta, sen Valtiontalouden tarkastusvirastolle toimittamatta jättämien tilinpäätöstietojen vuoksi.⁵⁷

Taulukko 5: Puuttuvat aineistot tarkastusviraston järjestelmästä vuodelta 2023.

Valvottava	Tilin- päätös	Tilintar- kastus- kertomus	Ajantasais- ten ilmoitus- ten yhteen- veto	Vaalirahoit- tusilmoitus, eduskunta- vaalit 2023	Tilitys valtion- avustuksen käytöstä
Avoin puolue r.p.	puuttuu	puuttuu	puuttuu	puuttuu	<i>ei koske</i>
Kristallipuolue r.p.	puuttuu	puuttuu	puuttuu	puuttuu	<i>ei koske</i>
Liike Nyt Helsingin piiri ry	puuttuu	puuttuu	puuttuu	puuttuu	puuttuu
Liike Nyt Hämeen piiri ry	puuttuu	puuttuu	puuttuu	puuttuu	puuttuu
Liike Nyt Kaakkois-Suomen piiri ry	puuttuu	puuttuu	puuttuu	puuttuu	puuttuu
Liike Nyt Savo-Karjalan piiri ry	puuttuu	puuttuu	puuttuu	toimitettu	toimitettu
Liike Nyt Uudenmaan piiri ry	puuttuu	puuttuu	puuttuu	puuttuu	puuttuu
Liike Nyt Varsinais-Suomen piiri ry	puuttuu	puuttuu	puuttuu	puuttuu	puuttuu
Liikkeen Naiset ry	puuttuu	puuttuu	puuttuu	puuttuu	puuttuu
Piraattipuolue r.p.	toimitettu	toimitettu	toimitettu	puuttuu	<i>ei koske</i>
Centerns distrikt - Keskustan piiri ry	puuttuu	puuttuu	puuttuu	puuttuu	puuttuu
Keskustan Pohjois-Savon piiri ry	puuttuu	puuttuu	toimitettu	toimitettu	toimitettu
Suomen Keskustanaiset ry	puuttuu	puuttuu	puuttuu	puuttuu	puuttuu
Totuuspuolue r.p.	toimitettu	toimitettu	puuttuu	puuttuu	<i>ei koske</i>
Vapauden liitto r.p.	toimitettu	toimitettu	toimitettu	puuttuu	<i>ei koske</i>
Satakunnan Vasemmistoliitto ry	toimitettu	toimitettu	toimitettu	puuttuu	toimitettu

Tilinpäätösten esitystavat ovat vaihtelevia

Tarkastusvirasto tarkastaa osana puoluerahoituksen valvontaa valvottavien tilinpitoa ja varojen käyttöä. Kirjanpitojärjestelyistä ja tilinpäätösmenettelyistä tarkastusvirasto voi esittää suositusluonteisia huomioita. Koska yhdistyksiä edellytetään toimittamaan toiminnantarkastus tai tilintarkastus, ovat kirjanpidon järjestelyt ja tilinpäätösmenttelyt pääsääntöisesti asianmukaisesti järjestetty ja tarkastusvirasto on voinut sen perusteella valvoa puoluelain säännösten noudattamista. Yhdistysten tilintarkastajan tehtävä on tilikauden kirjanpidon ja tilinpäätöksen tarkastus. Tilintarkastaja siis valvoo, että tilintarkastet- tavan kohteen tilinpäätös, kirjanpito ja toimintakertomus pitävät paikkansa eivätkä sisällä virheitä. Tilintarkastettujen kohteiden kirjanpitoa käydään läpi näin ollen kahden eri toi- mijan toimesta.

Tilintarkastuslain mukaan kaikkien yhdistysten velvollisuutena ei ole valita tilintarkas- tajaa. Osa yhdistyksistä, joihin puoluelain 9 c §:ää ei sovelleta, voi valita toiminnantark- kastajan, joka laatii toiminnantarkastuskertomuksen. Tämä ei kuitenkaan koske sellaisia toimijoita, jotka saavat valtionavustusta puoluelain perusteella. Niiden on pakko valita tilintarkastaja ja toimittaa tarkastusvirastolle tilintarkastuskertomus.

Puoluelaiissa ei ole huomioitu toiminnantarkastajan valintaa ja toiminnantarkastusker- tomusta vaan ainoastaan tilintarkastuskertomus. Valtiontalouden tarkastusvirasto kui- tenkin julkaisee myös toiminnantarkastuskertomukset.

Tarkastusvirasto kiinnittää yleisellä tasolla huomiota siihen, että suurin osa sen järjestelmään toimitetuista toimintakertomuksista ei ole kirjanpitolain⁵⁸ mukaisia toimintakertomuksia vaan ne muistuttavat vuosikertomusta, jotka on nimetty toimintakertomukseksi. Tarkastusvirasto ei ole katsonut tarpeelliseksi huomauttaa valvottavia asiasta, mutta se on käynyt havainnoista keskustelua tarkastuspalaverissa. Lisäksi tarkastusvirasto julkaisee kaikki sille toimitetut, toimintakertomukseksi nimetyt asiakirjat.

Aiempien vuosien tavoin valvottavien tarkastusvirastolle toimittamien tilinpäätösten sisältö ja laajuus vaihtelevat. Sen sijaan valtionavustustilitysten laatu ja yhdenmukaisuus tilinpäätöksessä esitettyyn on parantunut. Valvottavien tulee muistaa, että puoluetuki täytyy eritellä kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä muista eristä niin, että valtionavustustilitys on mahdollista täsmäyttää kirjanpitoon sekä olennaisilta osin tilinpäätökseen.

Huomautettavaa kirjanpidon menettelyistä puoluerahoituksen näkökulmasta havaittiin vain yhdessä tapauksessa.⁵⁹ Tarkastusvirasto muistuttaa, että puoluelain 9 a § mukaan puolueen kirjanpitovelvollisuudesta on voimassa, mitä kirjanpitolaissa säädetään.⁶⁰

Valtionavustuspäätöksessä mainittujen yhdistysten on pakko valita tilintarkastaja ja toimittaa tilintarkastuskertomus.

6 Puolueiden valtionavustus eli puoluetuki

Puoluetuki on eduskuntapuolueille maksettava valtionavustus. VTV valvoo, että puoluetukea saavat puolueet ja puolueyhdistykset noudattavat valtionavustuspäätöksen ehtoja ja että ne raportoivat tuen käytöstä valtioneuvoston asetuksen mukaisella tavalla. Puoluetuen valvonta kohdistuu aina viimeksi päättyneeseen kirjanpitovuoteen. Vuonna 2024 valvottiin siten vuodelle vuosille 2019–2023 myönnetyn puoluetuen käyttöä.

Puoluetuen valvonta kohdistuu pääosin eduskuntapuolueisiin sekä niiden piiri- ja naisjärjestöihin. Valvonta voi ulottua myös muihin puoluetta lähellä oleviin yhteisöihin, jos puolue on avustusehtojen mukaisesti siirtänyt niille osan saamastaan valtionavustuksesta. Puoluetukea voi tietyissä tapauksissa saada myös eduskunnan ulkopuolinen puolue. Näitä tilanteita käydään läpi luvussa 1.1.

6.1 Puoluetukea saa käyttää vain avustuspäätöksessä määriteltyyn toimintaan

Puoluetuen myöntää valtioneuvosto valtion talousarvion pohjalta. Se jaetaan eduskunnassa edustettuina oleville puolueille niiden eduskuntavaaleissa saamiensa kansanedustajapaikkojen lukumäärään suhteutettuna.⁶¹ Puolueiden pitää hakea puoluetukea, eli sitä ei makseta automaattisesti. Hakemukset toimitetaan vuosittain valtioneuvoston kansliaan, joka myös maksaa avustuksen. Kanslia julkistaa valtionavustuspäätöksen vuosittain verkkosivuillaan.⁶²

Puoluetuki on tarkoitettu käytettäväksi puolueiden poliittiseen toimintaan sekä puolueiden tiedotustoiminnan ja viestinnän tukemiseen. Puolueen on käytettävä saamastaan avustuksesta viisi prosenttia puolueen piirijärjestöjen toimintaan ja vastaava viisi prosenttia puolueen naisten poliittiseen toimintaan. Puolueen tulee käyttää piirijärjestöjen toimintaan osoitettu osuus puoluetuesta itse päättämänsä jakosuhteen mukaisesti niille piireille, jotka se on ilmoittanut puoluetukihakemuksessaan. Piireille tarkoitettu osuus puoluetuesta tulee siirtää avustusvuoden aikana.⁶³

Puolue voi käyttää naisten poliittiseen toimintaan osoitetun viiden prosentin avustusosuuden joko puolueen omaan naisten poliittiseen toimintaan tai siirtää avustusosuuden osin tai kokonaan naisten poliittista toimintaa harjoittavalle yhdistykselle, jonka se on nimennyt tukihakemuksessaan. Naisten toimintaan tarkoitettu osuus tulee siirtää naisjärjestölle avustusvuoden aikana.⁶⁴

Puoluetukea on mahdollista siirtää eteenpäin käytettäväksi muuhun kuin valtionavustuspäätöksessä mainitun tahon omaan toimintaan jollekin toiselle yhteisölle. Avustuksen saajan on käytettävä siirretty avustus alkuperäisen valtionavustuspäätöksen ehtojen mukaisesti.⁶⁵

Puoluetuki on tarkoitettu puolueiden poliittiseen toimintaan sekä puolueiden tiedotustoiminnan ja viestinnän tukemiseen.

Puoluelaisissa on säädetty puolueille sekä avustuspäätöksessä tarkoitetuille yhdistyksille tuen valvontaan liittyviä velvollisuuksia. Samat määräykset ja velvoitteet koskevat niin emopuoluetta kuin puoluetukipäätöksessä mainittuja puolueyhdistyksiä. Puoluetukea saavat puolueet ja puolueyhdistykset ovat kirjanpitovelvollisia, ja niillä on oltava tilintarkastaja. Tilintarkastajan tehtäviin kuuluu lausua siitä, onko avustuksen saaja noudattanut toiminnassaan puoluetuen ehtoja.

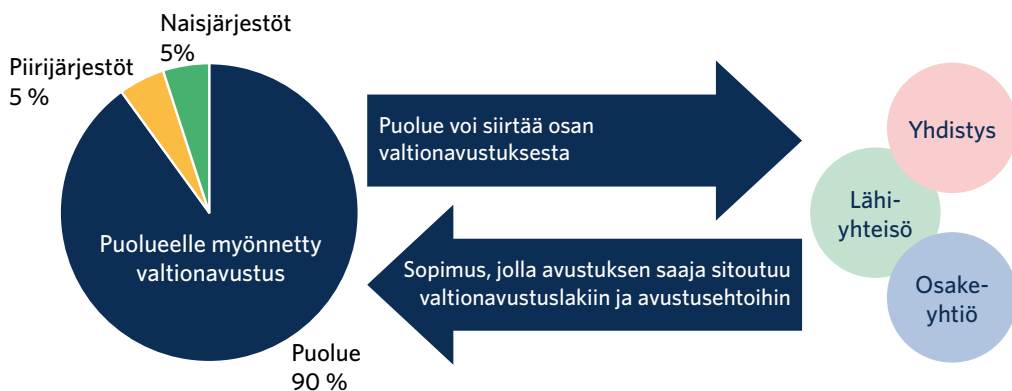
Euroopan unioni on asettanut useita pakotteita Venäjää ja Valko-Venäjää vastaan sen hyökättyä Ukrainaan helmikuussa 2022. Talouspakotteiden avulla pyritään heikentämään Venäjän kykyä rahoittaa sotaa. Ne kohdistuvat hyökkäyksestä vastuussa olevaan poliittiseen, sotilaalliseen ja taloudelliseen eliittiin. EU pakotteet on kirjattu myös valtionavustusten sopimusehtoihin. Puoluetuen sopimusehtoihin on kirjattu vuodesta 2023 alkaen, että valtionavustusta saavan tahon tulee varmistua, että mitään varoja tai taloudellisia resursseja ei mene suoraan eikä välillisesti pakoteluettelossa lueteltujen tahojen saataville tai hyödynnettäväksi. Valtionavustuksen käytössä sekä puolueen että puolueen piiri- tai naisjärjestöjen tulee siis varmistua, että pakotteita ei ole asetettu sellaisille sopimuskumppaneille tai alihankkijoille, jotka osallistuvat valtionavustusvaroilla hankittujen tuotteiden tai palvelujen toimittamiseen, tai kyseisten sopimuskumppaneiden tai alihankkijoiden hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenille tai määräys-, edustus-, päätös- tai valvontavaltaa kyseisissä sopimuskumppaneissa tai alihankkijoissa käyttäville henkilöille eikä kyseisten sopimuskumppaneiden tai alihankkijoiden välittömille tai välillisille omistajille.⁶⁶

Jos puoluetuen saaja laiminlyö tukiehtoja ja laissa säädettyjä velvoitteitaan, tarkastusvirasto voi määrätä, että puoluetuen maksu lopetetaan ja jo maksettu tuki peritään takaisin siten kuin takaisinperinnästä säädetään valtionavustuslaissa.⁶⁷ Maksaminen voidaan kuitenkin määrätä lopetettavaksi tai jo maksettu avustus kokonaan tai osittain takaisin perittäväksi myös puolueelta, joka olennaisesti laiminlyö tämän lain mukaan sille kuuluvan velvollisuuden. Jos velvollisuuden laiminlyöjä on avustuspäätöksessä tarkoitettu muu yhdistys, avustuksen maksamisen lopettaminen tai takaisinperintä saa koskea vain sille osoitettua avustuksen osaa.⁶⁸

6.2 Puolue voi siirtää saamaansa valtionavustusta toiselle yhdistykselle, mutta siirrosta pitää tehdä sopimus

Puolueet voivat siirtää osan saamastaan valtionavustuksesta toiselle yhdistykselle, lähiyhteisölle, säätiölle tai osakeyhtiölle. Puolueiden pitää valtionavustuslain mukaan tehdä avustuksen saajan kanssa sopimus valtionavustuksen siirrosta ja käytöstä. Sopimuksella avustuksen saaja sitoutuu noudattamaan valtionavustusehtoja sekä valtionavustuslakia. Sopimus pitää tehdä sekä valtionavustuspäätöksessä mainittujen piiri- ja naisjärjestöjen että muiden tahojen kanssa.

Valtionavustuspäätöksen ehdoissa todetaan, että jos puolue siirtää sille myönnettyä avustusta käytettäväksi muuhun kuin puolueen omaan toimintaan, puolueen on tehtävä avustusta käyttävän tahon kanssa valtionavustuslain 7 §:n 3 momentin mukainen sopimus. Siinä sovitaan valtionavustuksen käytöstä, käytön valvonnasta ja niiden ehdoista noudattaen avustuspäätöksen ehtoja. Sopimus ei siis saa sisältää ehtoja, jotka poikkeavat valtionavustuspäätöksessä lausutuista ehdoista.

Kuvio 13: Puoluetuen jakautuminen ja puoluetuen siirto

Tekemällä avustusta saavan tahon kanssa sopimuksen puolueet huolehtivat omalta osaltaan, että avustusta vastaanottava taho sitoutuu noudattamaan mitä valtionavustuspäätöksessä ja valtionavustuslaissa lausutaan valtionavustuksen käytöstä, käytön valvonnasta ja ehdoista. Muuhun kuin omaan toimintaan osoitetun avustuksen käytön tulee noudattaa alkuperäistä valtionavustuspäätöksen ehtoja.

Puoluetukea ei saa siirtää suoraan yksittäiselle ehdokkaalle, ehdokkaan tukiryhmälle tai muulle yksinomaan ehdokkaan tukemiseksi toimivalle yhteisölle, sillä niiden toiminnan ei katsota täyttävän avustuksen alkuperäisiä myöntämisehtoja. Ehdokas, ehdokkaan tukiryhmä tai muu yksinomaan ehdokkaan tukemiseksi toimiva yhteisö käsitetään vaalirahoituslaissa yhdeksi kokonaisuudeksi.⁶⁹ Niiden kaikkien tarkoitus on tukea yksinomaan yhden ehdokkaan kampanjaa ja pyrkiä varmistamaan ehdokkaan menestys vaaleissa, eikä se siten ole puolueen poliittista toimintaa tai puolueiden tiedotustoimintaa ja viestinnän tukemista. Lisäksi tilanteessa, jossa ehdokas vastaanottaa valtionavustusvaroja, hän itseasiassa vastaanottaa kampanjaansa tukea laissa erikseen kielletyltä taholta. Vaalirahoituslaissa kielletään ehdokkaita vastaanottamasta tukea vaalikampanjaan valtiolta, hyvinvointialueelta, hyvinvointiyhtymältä, kunnalta tai näiden liikelaitoksilta ja määräysvallassa olevilta yhtiöiltä.⁷⁰

6.3 Valvonta ja havainnot vuodelta 2024

Valtiontalouden tarkastusvirasto valvoo puoluetuen käyttöä. Sen valvontavaltuudet ulottuvat valtionavustuspäätöksessä mainittujen emopuolueen ja puolueyhdistysten lisäksi kaikkiin yhteisöihin, joihin puolue on siirtänyt valtionavustusta.⁷⁵

Tarkastusvirastolla on oikeus tarkastaa puoluetukea saaneiden puolueiden ja puolueyhdistysten tilinpitoa ja varojen käyttöä, jotta se voi varmistaa, että ne ovat noudattaneet valtionavustusehtoja ja valtionavustuslakia. Avustusehdot käyvät ilmi valtioneuvoston puoluetukea koskevasta valtionavustuspäätöksestä.

Puolueiden ja puolueyhdistysten on tarkastusta varten toimitettava tarkastusvirastoon tilitys valtionavustuksen käytöstä sekä tilinpäätösasiakirjansa. Lisäksi tarkastusvirastolle toimitetaan kaikki valtionavustussopimukset, jotka puolueet ja puolueyhdistykset ovat tehneet tuen käytöstä ja eteenpäin siirtämisestä. Asiakirjojen toimittamisvelvollisuutta käsitellään luvussa 5.

Puolueiden valtionavustuksen eli puoluetuen ehdot

Puolueiden valtionavustuksen käytölle asetetaan ehtoja valtioneuvoston vuosittaisessa avustuspäätöksessä sekä puoluelaisissa ja valtionavustuslaissa. VTV valvoo ehtojen noudattamista.

1. **Avustuksen käyttötarkoitus:** Puoluetukea saa käyttää vain puolueen poliittisen toiminnan sekä viestinnän ja tiedotustoiminnan tukemiseen.
2. **Piirijärjestöille ja naisten toimintaan korvamerkitty osuus:** Puoluetuesta 5 prosenttia on ohjattava puolueen piirijärjestöjen toimintaan ja toinen 5 prosenttia naisten poliittiseen toimintaan. Puolueen on avustushakemuksessaan lueteltava piiri- ja naisyhdistykset, joille se aikoo siirtää korvamerkittyä tukea. Nais- ja piirijärjestöjen pitää käyttää saamansa avustus alkuperäisen käyttötarkoituksen mukaisesti puolueen poliittisen toiminnan ja viestinnän tukemiseen, ja avustussirrosta on tehtävä sopimus.
3. **Avustuksen siirtäminen yhdistykselle, lähiyhteisölle tai osakeyhtiölle:** Puolue voi siirtää osan saamastaan puoluetuesta piiri- ja naisjärjestöjen ohella kolmansille tahoille. Avustusta voi siirtää yhdistyksille, osakeyhtiöille tai puolueiden lähiyhteisöille. Myös siirretty avustus pitää käyttää alkuperäisen käyttötarkoituksen mukaisesti puolueen poliittisen toiminnan ja viestinnän tukemiseen⁷¹.
4. **Sopimus avustuksen siirrosta:** Kun puolue siirtää valtionavustusta piiri- ja naisjärjestöille ja kolmansille tahoille, sen pitää tehdä avustuksensaajan kanssa sopimus avustuksen käytöstä, käytön valvonnasta ja niiden ehdoista. Tarkastusvirasto suosittaa tekemään uudet sopimukset joka raportointivuodelle⁷². Sopimukset tulee toimittaa Valtiontalouden tarkastusvirastolle.
5. **Tilitys valtionavustuksen käytöstä:** Puolueiden sekä valtionavustuspäätöksessä mainittujen piiri- ja naisjärjestöjen pitää toimittaa vuosittain tilitys valtionavustuksen käytöstä VTV:lle. Tilityksessä pitää ilmoittaa, kuinka paljon avustusta on saatu raportointivuonna, kuinka paljon avustusta on siirretty edelleen muille yhdistyksille ja yhteisöille, miten omaan käyttöön jäänyt avustusta on käytetty ja kuinka paljon käyttämätöntä avustusta siirtyy seuraavalle raportointivuodelle. Tilitys tehdään valmiilla lomakkeella puoluerahoitusvalvonnan ilmoitusrekisteriin.⁷³

Väärinkäytökset

Jos puoluetukea käytetään avustusehtojen vastaisesti, VTV voi määrätä puolueen palauttamaan valtiolle väärin käyttämänsä avustuksen tai että avustuksen maksu puolueelle keskeytetään. Avustus peritään takaisin puolueelta, vaikka väärinkäytös olisi tapahtunut toisen yhdistyksen tai yhteisön toiminnassa.⁷⁴

Valtionavustustilitykset ja valtionavustuksen siirtäminen puolueelta sen jäsenyhdistyksille oli tehty asianmukaisesti

Tarkastusvirasto on selvittänyt puoluetukea vastaanottaneiden valvottavien valtionavustuksen tilitysmenettelyjä. Tarvittaessa se on pyytänyt valvottavia korjaamaan tilityksiä tai antamaan menettelystään lisätietoja. Puoluetukea saavien valvottavien tehtävä on raportoida tuen käytöstä vuosittain tehtävillä tilityksillä. Tarkastusvirasto valvoo tilitysten tietosisältöä käymällä läpi valvottavien tilinpäätökset ja kirjanpitoa varmistaakseen tilitysten tietosisällön oikeellisuutta.

Vuoden 2024 valvonnassa havaittiin vain yksittäisiä puutteita valtionavustustilityksissä. Valvottavat saavat usein tileilleen myös muita avustuksia, esimerkiksi valtuustotukia, joita kunnat ja hyvinvointialueet maksavat valtuustoryhmille.⁷⁶ Lisäksi emopuolueet maksavat yhdistyksilleen omia avustuksiaan. Tarkastuksissa on aiempina vuosina havaittu, että puolueyhdistykset eivät aina seuraa riittävän tarkasti eri avustusmuotoja kirjanpidossa tai tilinpäätöslaskelmissa (tase- tai tuloslaskelma). Tästä syystä asiakirjoista on toisinaan ollut haasteellista jälkikäteen todentaa, miten valvottava on käyttänyt puoluetukea.

Valvottavien on kiinnitettävä huomiota valtionavustuksen käytön seurantaan ja sen dokumentointiin ja niiden tulee seurata valtionavustuksen käyttöä myöntövuoden jälkeenkin huolellisesti. Vuoden 2023 valvonnassa havaittiin, että Perussuomalaiset r.p. oli vuoden 2022 valtionavustustilityksessään ilmoittanut siirtävänsä käyttämättä jääneen osuuden valtionavustuksesta seuraavalle vuodelle. Puutteellisen seurannan vuoksi tarkastuksessa ei kuitenkaan voitu varmistua siitä, pitikö ilmoitettu summan paikkansa. Puoluetta veloitettiin tuolloin toimittamaan tarkastusvirastolle selvitys siitä, miten se seuraa valtionavustuksen käyttöä ja dokumentoi valtionavustustilityksensä, jotta tarkastuksessa on jatkossa mahdollista luotettavasti todeta, ovatko puolueen valtionavustustilityksen tiedot oikeat ja riittävät.⁷⁷ Perussuomalaiset selvittivät tiedot vuoden 2024 tarkastuksen aikana. Lisäksi puolue ilmoitti korjaavansa yhden havaitun virheen seuraavan vuoden tilinpäätökseen.⁷⁸

Valvottavien on tärkeää kiinnittää riittävästi huomiota valtionavustuksen käyttöön ja sen dokumentointiin. Niiden tulee kyetä todentamaan valvonnalle vuosittain, että puoluetuki on käytetty valtionavustuspäätöksessä, valtionavustuslaissa ja valtion talousarviossa mainittujen ehtojen mukaisesti.

Jos puolueet eivät kykene dokumentoimaan valtionavustuksen käyttöä asianmukaisesti tai tarkastusvirasto havaitsee avustusehtojen vastaista puoluetuen käyttöä, se voi määrätä avustuksen maksamisen lopetettavaksi ja jo maksetun avustuksen tai sen osan perittäväksi takaisin.

Puolueen ja valvottavan yhdistyksen tulee kyetä todentamaan jälkikäteen, että se on käyttänyt puoluetukea ehtojen mukaisesti.

Toistaiseksi uhkasakkomenettelylle ei ole ollut tarvetta, sillä puolueet ovat suhtautuneet rakentavasti valvontahavaintoihin ja ryhtyneet korjaaviin toimenpiteisiin nopealla aikataululla. Puolueet ovat esimerkiksi maksaneet sellaiset valtionavustusosuudet, mitkä tarkastusvirasto on todennut sääntöjenvastaisesti käytetyiksi, vapaaehtoisesti takaisin Valtioneuvoston kanslialle.

Taulukko 6: Valtionavustukset puolueille vuonna 2023

Puolue	Tilityksen mukaan jäljellä 31.12.2022, €	Myönnetty 2023, €	Siirretty edelleen, €	Tilityksen mukaan jäljellä 31.12.2023, €
Kansallinen Kokoomus r.p.	0,00	7 958 482,86	2 738 447,10	0,00
Liike Nyt r.p.	0,00	178 175,33	7 817,50	0,00
Perussuomalaiset r.p.	2 335 101,44	7 780 308,18	1 650 543,83	2 671 816,87
Suomen ruotsalainen kansanpuolue r.p.	0,00	1 603 574,97	480 800,00	0,00
Suomen Keskusta r.p.	0,00	4 573 158,59	1 638 225,00	0,00
Suomen Kristillisdemokraatit (KD) r.p.	10 429,40	890 874,65	512 232,24	0,00
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p.	0,00	7 483 356,19	2 610 657,15	0,00
Vasemmistoliitto r.p.	0,00	2 256 883,63	595 183,81	0,00
Vihreä liitto r.p.	100 838,58	2 732 016,29	435 309,78	0,00
Yhteensä	2 446 369,42	35 456 830,67	10 679 216,41	2 671 816,87

Puoluetuesta 5 prosenttia on tarkoitettu naisten poliittiseen toimintaan

Puoluetuki on tarkoitettu käytettäväksi puolueiden poliittiseen toimintaan sekä puolueiden tiedotustoiminnan ja viestinnän tukemiseen. Tukiehtojen mukaan puolueen on käytettävä saamastaan avustuksesta viisi prosenttia puolueen piirijärjestöjen toimintaan ja vastaava viisi prosenttia puolueen naisten poliittiseen toimintaan.

Puolue voi käyttää naisten poliittiseen toimintaan osoitetun viiden prosentin avustusosuuden joko puolueen omaan naisten poliittiseen toimintaan tai siirtää sen osin tai kokonaan puoluetukihakemuksessa ilmoitetulle naisten poliittista toimintaa harjoittavalle yhdistykselle. Naisten toimintaan tarkoitettu osuus puoluetuesta tulee siirtää avustusvuoden aikana. Sen täytyy kuitenkin varmistaa, että naisten toimintaan tarkoitettu valtionavustus käytetään ehtojen mukaiseen toimintaan. Myös avustuksen käyttö pitää dokumentoidaan yksityiskohtaisesti, jotta jälkikäteen voidaan todeta, täyttääkö käyttö valtionavustuksen naisten toimintaan ohjattavalle osuudelle asetetut kriteerit.

Puolueet ovat järjestäneet naistoiminnan eri tavoin. Esimerkiksi Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p:n Sosialidemokraattiset Naiset -niminen rekisteröimätön yhdistys toimii puolueen osana. Kyseisellä rekisteröimättömällä yhdistyksellä on oma pankkitili

ja kirjanpito. Myöskään Vasemmistoliiton naistoimintaa hoitava Vasemmistonaiset ei ole rekisteröity yhdistys vaan verkosto ja käytännössä osa puolueen omaa toimintaa. Näiden puolueiden valtionavustustilityksissä ilmoitettuja, naisjärjestöille edelleen siirrettyjä summia ei siis ole siirretty puolueen ulkopuoliselle organisaatiolle, vaan kyseiset summat sisältyvät puolueen omaan kirjanpitoon. Muut puolueet ovat järjestäneet naisten toiminnan erilliseen naisjärjestöön, joille ne siirtävät naisten toimintaan tarkoitettun osuuden valtionavustuksesta. Nämä naisjärjestöt raportoivat valtionavustuksen käytöstä puolueesta erillään.

Liike Nyt r.p.:lla on sisäisiä lainasopimuksia Liikkeen Naiset ry:n kanssa.⁷⁹ Vuoden 2024 tarkastuksessa todettiin, että vuoden 2023 puoluetuki oli siirretty tilityksen mukaisesti naisjärjestölle. Puolueella on kuitenkin velkaa sen naisjärjestölle 13 000 euroa, josta on laadittu velkakirja. Velkakirjan ehtojen mukaan Liike Nyt r.p. ryhtyy lyhentämään velkaa Liikkeen Naiset ry:lle velkakirjassa todetuina ehdoin vuoden 2024 alusta lähtien. Tarkastusvirasto jatkaa lainojen takaisinmaksun seurantaa, sillä valtionavustuspäätöksen ehtojen mukaisesti, puolueen naisten poliittiseen toimintaan myönnetty avustus on käytettävä alkuperäisten ehtojen mukaisesti puolueen naisten poliittiseen toimintaan. Myös avustuksen käyttö pitää dokumentoidaan yksityiskohtaisesti, jotta jälkikäteen voidaan todeta, täyttääkö käyttö valtionavustuksen naisten toimintaan ohjattavalle osuudelle asetetut kriteerit.⁸⁰

Tarkastusviraston näkemyksen mukaan nykyinen säädöspohja sallii varsin kirjavia tapoja käyttää erityisesti naisten poliittiseen toimintaan osoitettua osuutta valtionavustuksesta. Tarkastusvirasto katsoo, että säädöspohjaa tulisi näiltä osin selkiyttää. Valtion talousarviossa ja puoluetukipäätöksessä tulisi määritellä yksityiskohtaisemmin, mitä puolueen omalla naisten poliittisella toiminnalla tarkoitetaan. Siten varmistetaan, että avustuksen käyttäminen ja siirtäminen edelleen ymmärretään yksiselitteisesti ja että valtionavustustilitykset ovat keskenään vertailukelpoisia. Selkeä ja yksiselitteinen säännöspohjaa turvautsi myös puolueiden välisen yhdenvertaisuuden.

Valtionavustuksen ehtoihin on lisätty Venäjän vastaisia pakotteita vuodesta 2023 alkaen.

Euroopan unioni on asettanut useita pakotteita Venäjää ja Valko-Venäjää vastaan sen hyökättyä Ukrainaan helmikuussa 2022. Talouspakotteiden avulla pyritään heikentämään Venäjän kykyä rahoittaa sotaa. Ne kohdistuvat hyökkäyksestä vastuussa olevaan poliittiseen, sotilaalliseen ja taloudelliseen eliittiin. EU pakotteet on kirjattu myös valtionavustusten sopimusehtoihin.

Puoluetuen sopimusehtoihin on kirjattu vuodesta 2023 alkaen, että valtionavustusta saavan tahon tulee varmistua, että mitään varoja tai taloudellisia resursseja ei mene suoraan eikä välillisesti pakoteluettelossa lueteltujen tahojen saataville tai hyödynnettäväksi.

Puolueen naisten poliittiseen toimintaan myönnetty avustus on käytettävä alkuperäisten ehtojen mukaisesti puolueen naisten poliittiseen toimintaan.

Valtionavustuksen käytössä sekä puolueen että puolueen piiri- tai naisjärjestöjen tulee siis varmistua, että pakotteita ei ole asetettu sellaisille sopimuskumppaneille tai alihankkijoille, jotka osallistuvat valtionavustusvaroilla hankittujen tuotteiden tai palvelujen toimittamiseen, tai kyseisten sopimuskumppaneiden tai alihankkijoiden hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenille tai määräys-, edustus-, päätös- tai valvontavaltaa kyseisissä sopimuskumppaneissa tai alihankkijoissa käyttäville henkilöille eikä kyseisten sopimuskumppaneiden tai alihankkijoiden välittömille tai välillisille omistajille.⁸¹

Tarkastusvirasto pyysi kaikilta valtionavustusta saavilta puolueilta selvitystä siitä, miten ne ovat varmistuneet pakotteiden noudattamisesta. Useat puolueet ilmoittivat, että ne tekevät yhteistyötä kotimaisten ja yleisesti tunnettujen tahojen kanssa. Puolueiden näkemysten mukaan myös pankkien toiminta pakotteiden toimeenpanemiseksi vähentää riskejä sille, että taloudellisia resursseja menisi pakotelistatuille tahoille. Tarkastuksessa saatujen tietojen mukaan puolueet myös tekevät tarkastuksia tarvittaessa ja ne ovat edellyttäneet sopimuskumppaneilta erillisiä vakuutuksia siitä, että ne eivät ole pakotteiden piirissä.⁸²

Tarkastusvirasto muistuttaa, että vastuu sopimuskumppaneita, alihankkijoita, siirron saajia, yhteistyökumppaneita ja edunsaajia koskevien pakotteiden selvittämisestä ja oikeellisuudesta on avustuksen saajalla. Toimittajan vakuutus ja valtionavustuksissa siirron saajan vakuutus eivät poista hankinnoissa avustuksen saajan vastuuta, vaan avustuksen saajan on tarvittaessa pyydettävä lisäselvitystä asian varmistamiseksi. Valtionavustusta saavien tahojen on suositeltavaa arvioida niiden pakotteiden noudattamiseen liittyviä menettelyjä ja tarvittaessa tarkentaa toimenpiteitä, jotta niiden on mahdollista osoittaa luotettavasti noudattavansa valtionavustuspäätöksen (Valtioneuvoston päätös puoluelain 9 §:n mukaisen valtionavustuksen myöntämisestä puolueille) liitteen 2 avustusehtojen kohtaa 2.3.

Valtionavustuksen siirtämisestä puolueelta sitä lähellä oleville kustannusosakeyhtiöille oli tehty asianmukaiset sopimukset

Valtionavustuspäätöksen ehdoissa todetaan, että jos puolue siirtää sille myönnettyä avustusta käytettäväksi muuhun kuin puolueen omaan toimintaan, puolueen on tehtävä avustusta käyttävän tahon kanssa valtionavustuslain mukainen sopimus. Tekemällä avustusta saavan tahon kanssa sopimuksen puolueet huolehtivat omalta osaltaan, että avustusta vastaanottava taho sitoutuu noudattamaan mitä valtionavustuspäätöksessä ja valtionavustuslaissa lausutaan valtionavustuksen käytöstä, käytön valvonnasta ja ehdoista. Muuhun kuin omaan toimintaan osoitetun avustuksen käytön tulee noudattaa alkuperäistä valtionavustuspäätöksen ehtoja.

Eduskuntapuolueet ovat jo useiden vuosien ajan siirtäneet osan puoluetuesta esimerkiksi puolueen lehtä julkaisevalle osakeyhtiölle. Puolueet ovat viimeisen kolmen vuoden aikana siirtäneet valtionavustusta eteenpäin osakeyhtiöille noin 4 miljoonaa euroa vuosittain. Eteenpäin siirrettyjen valtionavustusosuuksien noustua useisiin miljooniin euroihin tarkastusvirasto päätti kohdistaa vuoden 2024 valvontaa valtionavustuksen käyttöön ja seurantaan erityisesti eteenpäin siirrettyjen varojen osalta. Tarkastusvirasto pyrki valvonnassa selvittämään ovatko valtionavustuksen saajat noudattaneet valtionavustuslain mukaisia sopimusmenettelyjä valtionavustuksen käytöstä, käytön valvonnasta ja ehdoista ja onko valtionavustuksen käyttö vastannut avustuspäätöksessä mainittuja ehtoja osakeyhtiöille siirretyn puoluetuen osalta.

Taulukko 7: Muille kuin valtionavustuspäätöksessä mainituille organisaatioille edelleen siirretyt valtionavustukset vuosina 2020–2023.

Organisaatio	2020, €	2021, €	2022, €	2023, €
Kansallinen Kokoomus r.p.	1 805 004	1 587 500	1 261 670	1 508 330
Kansalliskustannus Oy	1 805 004	1 587 500	1 261 670	1 508 330
Liike Nyt r.p.	0	0	1 000	0
Liikkeen Nuoret ry	0	0	1 000	0
Perussuomalaiset r.p.	1 999 405	2 032 334	2 163 334	1 942 675
Jyväskylän seudun perussuomalaiset	4 000	0	0	0
Perus-Äijät ry	8 000	5 000	0	1 462
Peruspuurtajat ry	8 000	0	0	2 708
Perussuomalainen Nuoriso ry	46 071	174 000	270 000	308 511
Suomen Perusta -säätiö s.r.	100 000	100 000	0	130 000
Suomen Keskusta r.p.	916 667	876 667	946 667	749 997
Suomenmaa Kustannus Oy	916 667	876 667	946 667	749 997
Suomen Kristillisdemokraatit (KD) r.p.	58 740	58 740	63 240	58 740
Kristdemokraterna i Finland (KD) Svenska Organisation rf	19 580	19 580	19 580	19 580
Suomen Kristillisdemokraattiset Nuoret ry	39 160	39 160	43 660	39 160
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p.	962 000	998 000	950 000	945 00
Arbetsförlaget Ab	83 000	83 000	83 000	83 000
Finlands svenska unga socialdemokrater FSUD rf	0	2 000	0	0
Helsingin sos dem nuorisoyhdistys ry	0	5 000	0	0
Kaakkois-Suomen Demarinuoret ry	0	8 500	0	0
Kristilliset Sosialidemokraatit ry	5 000	5 000	5 000	0
Kustannus Oy Demokraatti	800 000	800 000	800 000	800 000
Lounais-Suomen Sosialidemokraattiset nuoret ry	0	7 000	0	0
Länsi-Suomen Sosialidemokraattiset nuoret ry	0	8 000	0	0
Osuuskunta Kansanvalta	50 000	50 000	50 000	50 000
Pohjois-Suomen Demarinuoret PSDN ry	0	3 000	0	0
Savo-Karjalan Demarinuoret ry	0	8 500	0	0
Sosialidemokraattiset Nuoret ry	8 000	0	0	0
Sosialidemokraattiset Opiskelijat - SONK ry	16 500	12 000	12 000	12 000
Uudenmaan Demarinuoret ry	0	6 000	0	0
Suomen ruotsalainen kansanpuolue r.p.	0	0	0	0
Vasemmistoliitto r.p.	408 906	408 956	408 906	358 936
Kansan Uutiset Oy	388 906	388 956	388 906	338 936
Kansan Tahto Oy	20 000	20 000	20 000	20 000
Vihreä liitto r.p.	85 000	0	0	0
Vihreä Lanka Oy	85 000	0	0	0
Yhteensä	6 236 222	5 962 197	5 794 817	5 563 678

Tarkastuksessa käytiin läpi Keskustapuolueen ja Suomenmaan Kustannus Oy:n, Kansallisen kokoomuksen ja Kansalliskustannus Oy:n, Vasemmistoliiton ja Kansan Uutiset Oy:n sekä Suomen Sosialidemokraattisen puolueen ja Kustannus Oy Demokraatin välisiä valtionavustusmenettelyjä. Kaikki edellä mainitut puolueet olivat tehneet asianmukaiset sopimukset valtionavustuksen edelleen siirtämisestä kustannusosakeyhtiöille. Puolueilla oli myös asianmukaiset menettelyt valtionavustuksen käytön valvontaan ja ne toteuttivat valvontatoimenpiteitä. Tarkastuksissa ei havaittu valtionavustusehtojen vastaista valtionavustusvarojen käyttöä.⁸³

Tarkastuksessa havaittiin, että puolueet olivat pääsääntöisesti tehneet sopimukset vuoden 2023 puoluetuen siirtämisestä valtionavustuslain 7 §:n mukaisesti niiden piirijärjestöjen, naisjärjestöjen ja muiden tahojen, kuten osakeyhtiöiden kanssa. Sopimusmenettelyissä havaittiin vain pienimuotoisia puutteita.

Osa puolueista ja piireistä on tehnyt vaalikausittaisia tai toistaiseksi voimassa olevia sopimuksia valtionavustuksen siirtämisestä eteenpäin. Valtionavustuspäätöksiä tehdään kuitenkin vuosittain tai vaalikauden vaihtuessa jopa kaksi kertaa vuodessa. Toistaiseksi voimassa olevissa ja vaalikausittaisissa sopimuksissa piilee riski, että sopimusehdot eivät sopimuskauden loppupuolella enää vastaa ajantasaisen valtionavustuspäätöksen ehtoja. Tarkastusvirasto suosittelee, että puolueet ja puolueyhdistykset tekisivät valtionavustussopimukset vuosittain tai huolehtivat, että vaalikaudeksi tai pidemmäksi aikaa tehdyt valtionavustussopimukset noudattavat alkuperäisiä valtionavustuspäätöksen mukaisia ehtoja.

Tilintarkastuskertomuksissa vain yksittäisiä puutteita

Puoluetukea saavan puolueen ja valtionavustuspäätöksessä mainitun puolueyhdistyksen tilintarkastajan on lausuttava tilintarkastuskertomuksessaan, onko tarkastuskohde noudattanut valtionavustuksen käytössä ja käyttöä koskevassa raportoinnissa puoluelain säännöksiä ja avustuspäätöksen ehtoja. Tilintarkastajan pitää lausua myös, onko hänen tarkastamansa puolue tai yhdistys noudattanut puoluelain rahoitussäännöksiä ulkopuolisesta tuesta ja tukirajoituksista sekä vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen ilmoittamisesta tarkastusvirastoon. Puoluelain säännöksiä sovelletaan valtionavustusta saavan puolueen ja avustuspäätöksessä mainitun yhdistyksen sekä lähiyhteisön tilintarkastukseen. Säännöstä ei sovelleta puolueisiin, jotka eivät saa valtionapua.

Puoluetuen valvonnassa havaitaan vuosittain, että yksittäisistä tilintarkastuskertomuksista puuttuu puoluelain edellyttämä tilintarkastajan lausuma. Vuoden 2024 valvonnassa yhden valvottavan tilintarkastuskertomuksesta puuttui puoluelain edellyttämät lausumat.⁸⁴ Koska tilintarkastajien tulee lausua valtionavustuksen käytöstä ja sen raportoinnista, tulisi heillä olla käytössään jo tilinpäätöksen tarkastuksen yhteydessä tilitykset valtionavustuksen käytöstä. Puolueiden ja puolueyhdistysten tulisikin huolehtia, että ne toimittavat vaadittavat tilitykset ja tarkastusaineiston hyvissä ajoin tilintarkastajien käyttöön.

Valtionavustuksen siirrosta ja käytöstä täytyy tehdä sopimukset, jotka noudattavat alkuperäisiä valtionavustuspäätöksen mukaisia ehtoja.

7 Valvontavaltuuksien rajoitukset sekä vaalirahoituslain uudistustarpeet

Tarkastusvirasto valvoo vaali- ja puoluerahoitusta sille suotujen toimivaltuuksien puitteissa. Käytännön valvontatyössä on kuitenkin havaittu, että viraston nykyisissä valvontavaltuuksissa on sellaisia puutteita, jotka hankaloittavat valvontaan liittyvien tehtävien tarkoituksenmukaisesta hoitamista. Puutteet voivat siksi merkittäväällä tavalla rajoittaa vaali- ja puoluerahoituksen avoimuuden toteutumista lainsäädännön tavoitteiden tarkoittamalla tavalla.

Vaalikaudella 2019–2023 valmisteltiin puolue- ja vaalirahoituslainsäädännön uudistusta (HE 254/2022). Lakiesitys raukesi, sillä sitä ei ehditty käsitellä ennen kevään 2023 eduskuntavaaleja, ja puolue- ja vaalirahoitusvalvonnan kannalta keskeiset lakimuutokset jäivät tekemättä.

7.1 Valvonta ulottuu vain pieneen osaan puolueyhdistyksiä

Tarkastusviraston valvottavia ovat puoluelain perusteella ainoastaan puolueet, avustus päätöksessä mainitut yhteisöt ja puolueiden lähiyhdistykset. Valvottavia on vuonna 2023 yhteensä 158. Rajaus jättää valvonnan ulkopuolelle suurimman osan puolueyhdistyksistä. Eräiden arvioiden mukaan Suomessa toimii jopa 6 000 puolueorganisaatiota. Tarkastusviraston näkemyksen mukaan valvontatehtävä tulisi laajentaa koskemaan myös paikallisyhdistyksiä.

7.2 Vertailutiedot tehostaisivat valvontaa

Velvollisuus toimittaa tietoja puolueiden rahoituksesta koskee ainoastaan valvottavia (eli rekisteröityjä puolueita, puolueiden lähiyhdistyksiä ja puoluetukipäätöksessä lueteltuja puolueyhdistyksiä), eikä tarkastusvirastolla ole oikeutta vaatia selvityksiä ja lisätietoja kolmansilta tahoilta. Näin tarkastusvirastolla ei ole käytännössä oikeuksia vaatia tai kerätä vertailutietoja, joista se voisi tarkistaa sille toimitettujen tietojen ja ilmoitusten oikeellisuuden.

Tarkastusvirasto on nostanut raporteissaan esille rajalliset tietojensaantioikeutensa. Nykytilanteessa tarkastusvirastolla ei ole oikeuksia saada lisätietoja puolueille tukea antaneilta ja palveluita tai tuotteita toimittaneilta tahoilta. Myös Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö ETYJ ja eduskunnan tarkastusvaliokunta ovat jo pitkään kiinnittäneet

huomiota tarkastusviraston rajallisiin tietojensaantioikeuksiin. Rajalliset tietojensaantioikeudet estävät tehokkaan valvonnan. Se on myös osaltaan luonut tilanteen, jossa esimerkiksi yksittäisellä mediayhtiöllä voi olla enemmän tietoa puolueiden vaalikampanjoiden suuruudesta kuin valvovalla viranomaisella.

7.3 Sanktiot puoluelain rikkomuksista ovat vähäisiä

Puoluelain 8 b §:ssä on kuvattu puolueiden rahoituksen vastaanottamiseen liittyviä rajoituksia ja lueteltu tahoja, joilta on kiellettyä vastaanottaa rahoitusta. Rajoitusten rikkomisesta ei ole kuitenkaan säädetty sanktioita eikä rajoitusten valvonta kuulu tarkastusviraston valvontakokonaisuuteen vaan niin sanotun poliittisen vastuun piiriin. Nykyisen lainsäädännön puitteissa puolueiden ei esimerkiksi tarvitse palauttaa tukisuoritusta, jonka on antanut laissa erikseen kielletty taho.

7.4 Uhkasakon käyttömahdollisuuksien rajaaminen estää tehokkaan valvonnan

Nykyisessä lainsäädännössä ainoa sanktioon rinnastuva keino tehostaa toimeenpanoa on mahdollisuus määrätä uhkasakko, mutta sen käyttöä on rajattu tiukasti. Tarkastusvirasto voi sakon uhalla velvoittaa valvottavan täyttämään velvollisuutensa, jos asiakirjoja tai tietoja ei ole viraston kehotuksesta huolimatta toimitettu, korjattu tai täydennetty tai niiden oikeellisuutta ja riittävyttä selvitetty ja laiminlyönti on kokonaisuutena arvioiden olenainen.

Tähän lain muotoiluun liittyy kuitenkin ongelmia. Esimerkiksi puoluelain 9 d §:n mukaan puolueen asiakirjat ja tiedot toimitetaan kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun puolueen tilinpäätös on vahvistettu. Myös lähiyhteisöksi ilmoitettu yhteisö tai säätiö toimittaa lain mukaiset tiedot kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun tilinpäätös on vahvistettu. Vastaavasti valtionavustuspäätöksessä tarkoitetun yhdistyksen asiakirjat ja tiedot toimitetaan yhden kuukauden kuluessa yhdistyksen tilinpäätöksen vahvistamisesta.

Käytännön valvontatyössä on havaittu, että tilanteessa, jossa valvottavat eivät ole vahvistaneet tilinpäätöstään, ei tarkastusvirasto voi edellyttää valvottavia sakon uhalla toimittamaan tietoja tarkastusvirastolle. Valvontakohteiden on siis mahdollista viivyttää tai jopa estää valvonnan kohdistumista niiden toimintaan olemalla vahvistamatta tilinpäätöstään. Tarkastusviraston näkemyksen mukaan lakia tulisi täydentää niin, että sillä olisi mahdollisuus vaatia lisätietoja valvottavilta kohteilta niiden vastaanottamasta ulkopuolisesta rahoituksesta (tiliotteet tai kirjanpito) tilanteessa, jossa se ei vahvistaisi tilinpäätöstään. Lisätiedot tulisi toimittaa uhkasakon nojalla.

Valvottavat voivat viivyttää ja jopa vältellä puoluerahoitusvalvontaa jättämällä tilinpäätöksensä vahvistamatta.

7.5 Lainanantajien nimet tulisi julkistaa

Nykyinen lainsäädäntö ei velvoita julkistamaan lainanantajan nimeä, vaikka laina olisi huomattava. Lainan määrää ei myöskään rajoiteta. Lainan antaminen mahdollistaa poliittisen rahoituksen piilottamisen julkisuudelta ja nykyisten säännösten kiertämisen. Puoluerahoituksen läpinäkyvyyttä lisäisi se, että lainoja antaneiden nimet julkistettaisiin. Näin tuotaisiin julkisuuteen sellaiset lainanantajat, joiden kohdalla on mahdollista ajatella syntyvän sidonnaisuuksia.

Tarkastusvirasto katsookin, että puolueille, lähiyhteisöille ja avustuspäätöksessä mainituille puolueyhdistyksille lainaa antaneiden nimet tulisi julkistaa, jos lainamäärä on vähintään 1 500 euroa. Lainaa antaneista tahoista tulisi jatkossa tehdä *ajantasaisia ilmoituksia*. Rahoituslaitoksen antaman lainan osalta riittäisi tieto, että lainan antaja on rahoituslaitos.

Hallituksen esitys 190/2024 sisältää ehdotuksen lainmuutokseksi, joka korjaisi esiintuodut puutteet. Hallituksen esityksen antamisesta on ilmoitettu täysistunnossa 22.11.2024.

7.6 Vaalirahoitus: Erikseen ilmoitettavan tuen alarajaa pitäisi laskea tai poistaa kokonaan oikeushenkilöiltä

Tarkastusvirasto ehdotti vaalikaudella 2019–2023 puolue- ja vaalirahoituslain uudistuksen yhteydessä, että oikeushenkilöiden nimen julkistamiseen vaadittavaa tuen alarajaa lasketaan. Ehdotus karsiutui lainvalmistelun aikana, mutta tarkastusvirasto pitää sitä edelleen merkittävänä muutostarpeena. Ehdotus olisi edelleen perusteltua huomioida, koska julkistamisvelvollisuuden kohdistuessa vain oikeushenkilöihin siihen ei liity ongelmia yksityisyyden suojan näkökulmasta. Valvontakäytännön perusteella alarajan laskeminen kuitenkin toisi paljon lisää avoimuutta sekä poliittisen rahoituksen lähteisiin että siinä esiintyviin sääntöjenvastaisuuksiin. Ja mikä tärkeintä, poliittinen rahoitus olisi näin entistä läpinäkyvämpää.

Liite 1: Puoluerahoitustarkastukset vuonna 2024

Tarkastetut organisaatiot	Tarkastusajankohta
Kansallinen Kokoomus r.p.	23.9.2024
Uudenmaan Kokoomus ry	10.9.2024
Kansallisen Kokoomuksen Kainuun säätiö sr	25.9.2024
Kansallissäätiö sr	24.9.2024
Lillträskin Kurssikeskussäätiö sr	9.9.2024
Pirkanmaan Kansallissäätiö sr	30.10.2024
Snellman-säätiö sr	3.10.2024
Varsinais-Suomen Kansallissäätiö sr	20.9.2024
Kansalliskustannus Oy	23.9.2024
Liike Nyt r.p.	3.10.2024
Perussuomalaiset r.p.	16.9.2024
Perussuomalaisten Uudenmaan piiri ry	29.8.2024
Suomen Keskusta r.p.	11.9.2024
Keskustan Uudenmaan piiri ry	12.9.2024
Maaseudun Kukkasrahasto Säätiö sr	28.8.2024
Suomenmaan Kustannus Oy	11.9.2024
Suomen Kristillisdemokraatit (KD) r.p.	23.9.2024
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Uudenmaan piiri ry	7.10.2024
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p.	17.9.2024
Pohjanmaan Sosialidemokraatit ry	27.8.2024
Tikkurila Säätiö sr	4.10.2024
Työväenlehistön Kannatusyhdistys ry	5.9.2024
Kustannus Oy Demokraatti	17.9.2024
Suomen ruotsalainen kansanpuolue r.p.	24.9.2024
Svenska folkpartiet i Nyland r.f.	18.9.2024

Tarkastetut organisaatiot	Tarkastusajankohta
Vasemmistoliitto r.p.	1.10.2024
Pohjanmaan Vasemmisto ry	2.10.2024
Kansan Uutiset Oy	1.10.2024
Vihreä Liitto r.p.	10.10.2024
Helsingin Vihreät ry	15.10.2024
Eläinoikeuspuolue r.p.	10.9.2024
Feministinen puolue r.p.	25.9.2024
Kansalaisliitto r.p.	18.10.2024
Kansalaispuolue r.p.	27.11.2024*
Korjausliike r.p.	6.9.2024
Liberaalipuolue - Vapaus valita r.p.	10.10.2024
Piraattipuolue r.p.	11.10.2024
Seitsemän tähden liike r.p.	5.9.2024
Suomen kansa ensin r.p.	27.11.2024*
Valta kuuluu kansalle r.p.	4.10.2024

*Ei erillistä tarkastuspalaveria. Puolue antoi erillisen kirjallisen selvityksen.

Liite 2: Eduskuntapuolueet, valtionavustus- päätöksessä mainitut puolueyhdistykset sekä puolueiden lähiyhteisöt

Kansallinen Kokoomus r.p.

Puolueyhdistykset

Helsingin Kokoomus ry
Hämeen Kokoomus ry
Kaakkois-Suomen Kokoomus ry
Keski-Suomen Kokoomus ry
Lapin Kokoomus ry
Pirkanmaan Kokoomus ry
Pohjanmaan Kokoomus ry
Pohjois-Pohjanmaan Kokoomus ry
Satakunnan Kokoomus ry
Savo-Karjalan Kokoomus ry
Uudenmaan Kokoomus ry
Varsinais-Suomen Kokoomus ry
Kokoomuksen naisten liitto ry

Lähiyhteisöt

Kansallisen Kokoomuspuolueen Säätiö sr
Kansallisen Kokoomuksen Kainuun Säätiö sr
Kansallissäätiö sr
Lillträskin Kurssikeskussäätiö sr
Pirkanmaan Kansallissäätiö sr
Pohjois-Pohjanmaan Kansallissäätiö sr
Snellman-Säätiö sr
Varsinais-Suomen Kansallissäätiö sr

Suomen Sosialidemokraattinen puolue r.p.

Puolueyhdistykset

Finlands Svenska Socialdemokrater rf
Helsingin Sosialidemokraatit ry
Hämeen Sosialidemokraatit ry
Kaakkois-Suomen Sosialidemokraatit ry
Lapin Sosialidemokraattinen Piiri ry
Oulun Sosialidemokraattinen Piiri ry
Pirkanmaan Sosialidemokraattinen piirijärjestö ry
Pohjanmaan Sosialidemokraatit ry
Satakunnan Sosialidemokraatit ry
Savo-Karjalan Sosialidemokraatit ry
SDP:n Keski-Suomen Piiri ry
Uudenmaan Sosialidemokraatit ry
Varsinais-Suomen Sosialidemokraattinen Piiri ry

Lähiyhteisöt

Tikkurila Säätiö sr
Turun Työvänsäätiö sr
Työväenlehdistön Kannatusyhdistys ry

Suomen ruotsalainen kansanpuolue r.p.

Puolueyhdistykset

Svenska folkpartiet i Egentliga Finland r.f.
Svenska folkpartiet i Helsingfors r.f.
Svenska folkpartiet i Nyland r.f.
Svenska folkpartiet i Österbotten r.f.
Svenska folkpartiets Samkrets r.f.
Svenska Kvinnoförbundet r.f.

Lähiyhteisöt

Fonden för intressebevakning av det svenska i Finland

Suomen Kristillisdemokraatit (KD) r.p.

Puolueyhdistykset

Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Etelä-Savon piiri ry
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Helsingin piiri ry
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Hämeen piiri ry
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Keski-Pohjanmaan piiri ry
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Keski-Suomen piiri ry
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Kymen piiri ry
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Lapin piiri ry
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Pirkanmaan piiri ry
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Pohjanmaan piiri ry
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Pohjois-Karjalan piiri ry
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun piiri ry
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Pohjois-Savon piiri ry
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Satakunnan piiri ry
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Uudenmaan piiri ry
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Varsinais-Suomen piiri ry
Suomen Kristillisdemokraattiset (KD) naiset ry

Perussuomalaiset r.p.

Puolueyhdistykset

Perussuomalainen Helsinki ry - Helsingin piiri
Perussuomalaisten Etelä-Pohjanmaan piiri ry
Perussuomalaisten Etelä-Savon piiri ry
Perussuomalaisten Hämeen piiri ry
Perussuomalaisten Kainuun piiri ry
Perussuomalaisten Keski-Pohjanmaan piiri ry
Perussuomalaisten Keski-Suomen piiri ry
Perussuomalaisten Kymen piiri ry
Perussuomalaisten Lapin piiri ry
Perussuomalaisten Pirkanmaan piiri ry
Perussuomalaisten Pohjois-Pohjanmaan piiri ry
Perussuomalaisten Pohjois-Karjalan piiri ry
Perussuomalaisten Pohjois-Savon piiri ry
Perussuomalaisten Satakunnan piiri ry
Perussuomalaisten Uudenmaan piiri ry
Perussuomalaisten Varsinais-Suomen piiri ry
Perussuomalaiset Naiset ry

Vasemmistoliitto r.p.

Puolueyhdistykset

Helsingin Vasemmistoliitto ry
Hämeen Vasemmistoliitto ry
Kaakkois-Suomen Vasemmistoliitto ry
Kainuun Vasemmisto ry
Keski-Suomen Vasemmisto ry
Pirkanmaan Vasemmistoliitto ry
Pohjanmaan Vasemmisto ry
Pohjois-Pohjanmaan Vasemmisto ry
Satakunnan Vasemmistoliitto ry
Savo-Karjalan Vasemmisto ry
Varsinais-Suomen Vasemmistoliitto ry
Uudenmaan Vasemmistoliitto ry
Vasemmistoliiton Lapin piiri ry

Vihreä liitto r.p.

Puolueyhdistykset

Helsingin Vihreät ry
Hämeen Vihreät ry
Kaakkois-Suomen Vihreät ry
Keski-Suomen Vihreät ry
Lapin Vihreät ry
Oulun vaalipiirin Vihreät ry
Pirkanmaan Vihreät ry
Satakunnan Vihreät ry
Savo-Karjalan Vihreät ry
Uudenmaan Vihreät ry
Vaasan vaalipiirin Vihreät ry
Varsinais-Suomen vihreät ry
Vihreät Naiset ry

Suomen Keskusta r.p.

Puolueyhdistykset

Centers distrikt rf.
Keskustan Etelä-Hämeen piiri ry
Keskustan Etelä-Pohjanmaan piiri ry
Keskustan Etelä-Savon piiri ry
Keskustan Helsingin piiri ry
Keskustan Itä-Savon piiri ry
Keskustan Kainuun piiri ry
Keskustan Karjalan piiri ry
Keskustan Keski-Pohjanmaan piiri ry
Keskustan Keski-Suomen piiri ry
Keskustan Kymenlaakson piiri ry
Keskustan Lapin piiri ry
Keskustan Peräpohjolan piiri ry
Keskustan Pirkanmaan piiri ry
Keskustan Pohjois-Karjalan piiri ry
Keskustan Pohjois-Pohjanmaan piiri ry
Keskustan Pohjois-Savon piiri ry
Keskustan Päijät-Hämeen piiri ry
Keskustan Satakunnan piiri ry
Keskustan Uudenmaan piiri ry
Keskustan Varsinais-Suomen piiri ry
Suomen Keskustanaiset ry

Lähiyhteisöt

Maaseudun Kukkarahasto Säätiö sr

Liike Nyt r.p.

Puolueyhdistykset

Liike Nyt Varsinais-Suomen piiri ry
Liike Nyt Helsingin piiri ry
Liike Nyt Uudenmaan piiri ry
Liike Nyt Hämeen piiri ry
Liike Nyt Kaakkois-Suomen piiri ry
Liike Nyt Savo-Karjalan piiri ry
Liikkeen naiset ry

Liite 3: Tilastotietoa puoluerahoituksesta

Taulukko 8: Puoluerahoituksen ilmoitusrekisteriin ilmoitetut tuet (ajantasainen ilmoitus) puolueittain vuosilta 2013-2023.

Organisaatio	Tuen määrä, €
Avoin puolue r.p.	13 500,00
Feministinen puolue r.p.	30 500,00
Kansalaisliitto r.p.*	20 500,00
Kansalaispuolue r.p.	55 114,24
Kansallinen Kokoomus r.p.	3 841 794,51
Korjausliike r.p.**	53 600,00
Liberaalipuolue - Vapaus valita r.p.	21 249,72
Liike Nyt r.p.	25 700,00
Perussuomalaiset r.p.	552 336,07
Piraattipuolue r.p.	13 233,83
Seitsemän tähden liike r.p.	102 500,00
Sinivalkoinen Rintama r.p.	3 000,00
Suomen Keskusta r.p.	2 945 973,37
Suomen Kommunistinen Puolue r.p.	293 578,30
Suomen Kristillisdemokraatit (KD) r.p.	188 882,77
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p.	1 487 487,38
Suomen ruotsalainen kansanpuolue r.p.	16 608 539,19
Vapauden liitto r.p.	25 398,36
Vasemmistoliitto r.p.	389 556,00
Vihreä liitto r.p.	588 344,03

* Sisältää myös aiemmalla nimellä (Itsenäisyyspuolue r.p.) saadut tuet

** Sisältää myös aiemmilla nimillä (Sininen Tulevaisuus r.p. ja Siniset r.p.) saadut tuet

Taulukko 9: Puolueiden lähiyhteisöjen antamat tuet 2013-2023

Organisaatio	Tuen määrä, €
Suomen ruotsalainen kansanpuolue r.p.	
Fonden för intressebevakning av det Svenska i Finland	16 137 271,00
Kansallinen Kokoomus r.p.	
Kansallisen Kokoomuspuolueen Säätiö sr	3 000 000,00
Kansallissäätiö sr	1 203 306,00
Kansallisen Kokoomuksen Kainuun Säätiö sr	1 112 886,00
Snellman-Säätiö sr	1 014 762,50
Varsinais-Suomen Kansallissäätiö sr	611 839,60
Pirkanmaan Kansallissäätiö sr	203 300,00
Pohjois-Pohjanmaan Kansallissäätiö sr	46 100,00
Lillträskin Kurssikeskussäätiö sr	16 500,00
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p.	
Turun työväensäätiö sr	1 368 130,64
Tikkurila Säätiö sr	777 893,95
Työväenlehdistön Kannatusyhdistys ry	447 000,00
Suomen Keskusta r.p.	
Maaseudun Kukkasrahasto Säätiö sr	1 064 800,00
Perussuomalaiset r.p.	
JRT-säätiö sr (aik. Perussuomalaisten Tukisäätiö sr)*	468 773,96

* Säätiön lähiyhteisöaika on päättynyt kesäkuussa 2018.

Taulukko 10: Muiden säätiöiden kuin puolueiden lähiyhteisöjen antamat tuet 2013–2023

Organisaatio	Tuen määrä, €
Utdelningsstiftelsen för Svenska kulturfonden sr*	966 671,44
Stiftelsen Tre Smeder sr	617 000,00
JRT-säätiö sr (Perussuomalaisten tukisäätiö)**	468 773,96
Yksityisyrittäjien Säätiö sr	330 000,00
Stiftelsen Brita Maria Renlunds Minne sr	146 000,00
Avantisäätiö sr	110 508,00
Spartacus-säätiö sr	105 165,20
Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliiton (TT) -säätiö	60 000,00
Koillismaasäätiö sr	51 200,00
Imatrankoskenparrassäätiö sr	49 890,00
Maaseudun Säätiö sr	42 250,00
Salin-säätiö sr	36 000,00
Satakunnan kansallisäätiö sr	32 950,13
Kansan Sivistysrahasto sr	22 500,00
Stiftelsen för det tvåspråkiga Finland sr	22 000,00
Keskisien säätiö sr	18 000,00
Naantalın Työväenyhdistyksen rekisteröity säätiö	11 000,00
Nuorkansallinen vapaussäätiö sr	10 000,00
Nurmijärven Sosialidemokraattisen Työväenyhdistyksen Säätiö sr	10 000,00
Kari Mattilan säätiö sr	3 500,00
Heinolan Sosialidemokraattisen Työväenyhdistyksen Säätiö sr	3 100,00
Tradekan säätiö sr	3 000,00
Suomalais-Ruotsalainen Kulttuurirahasto	2 000,00
Yrjö Sirolan Säätiö sr	2 000,00
Maailman Luonnon Säätiö - World Wide Fund For Nature, Suomen rahasto sr	1 600,00

* Sisältää myös Stiftelsen för utbildning och kultur på svenska i Finland sr:n tuet, jotka on ilmoitettu samalla y-tunnuksella.

** Säätiö on toiminut aikaisemmin Perussuomalaiset r.p.:n lähiyhteisönä. Lähiyhteisöaika on päättynyt kesäkuussa 2018.

Taulukko 11: Eniten tukea antaneet organisaatiot vuonna 2023

Organisaatio	Tuen määrä, €
Fonden för intressebevakning av det svenska i Finland	1 906 583,00
Kansallisen Kokoomuspuolueen Säätiö sr	700 000,00
Turun Työväensäätiö sr	197 149,02
Snellman-Säätiö sr	195 000,00
Svenska litteratursällskapet i Finland rf*	180 000,00
Kansallisen Kokoomuksen Kainuun Säätiö sr	130 120,00
Pro Markkinatalous ry	123 000,00
Kansallissäätiö sr	120 000,00
Maaseudun Kukkasrahasto Säätiö sr	90 000,00
Tikkurila Säätiö sr	82 000,00
Stiftelsen Tre Smeder sr	76 500,00
Varsinais-Suomen Kansallissäätiö sr	70 000,00
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry	50 000,00
Utdelningsstiftelsen för Svenska kulturfonden sr	46 511,44
Föreningen Konstsamfundet r.f.	45 000,00
Svenska folkpartiets garanten r.f.	33 000,00
Teollisuusdemareiden opintoyhdistys	30 000,00
Wihuri Packaging Oy	30 000,00
Yksityisyrittäjien Säätiö sr	30 000,00

* Yhdistys on hoitanut Stiftelsen för utbildning och kultur på svenska i Finland sr -säätiön maksuliikenteen.

Taulukko 12: Eniten tukea antaneet yksityishenkilöt vuonna 2023

Henkilö	Tuen määrä, €	Henkilö	Tuen määrä, €
Holopainen Mauri (kuolinpesä)	2 300 000,00	Diarra Fatim	8 867,00
Alametsä Alviina	26 129,00	Mårtens Linn	8 773,00
Haavisto Pekka	24 165,85	Elo Tiina	8 690,00
Hyrkkö Saara	23 180,00	Salmela Heikki	8 500,00
Tynkkynen Oras	21 628,50	Seppälä Peppi	8 460,00
Ohisalo Maria	20 568,40	Huff Shawn	8 251,00
Viilo Mikko	19 150,00	Tiihonen Ossi Pentti	7 914,30
Hopsu Inka	18 650,60	Hautala Heidi	7 700,00
Harjanne Atte	16 443,85	Myllyniemi Markus	7 654,00
Holopainen Mari	15 300,45	Nieminen Riku	7 592,70
Mikkonen Krista	14 995,00	Tulkki Ville	7 550,00
Hiltunen Teemu	13 700,00	Pasanen Amanda	7 124,80
Lautimo Katja	13 170,00	Virta Sofia	7 070,10
Lohikoski Pia	13 110,20	Vaiste Heikki	7 000,00
Aaltola Elisa	12 398,85	Vaiste Mikko	7 000,00
Partanen Henna	11 923,50	Paatero Sirpa	6 940,00
Kousa Tuuli	11 648,80	Lindgren Minna	6 579,30
Koponen Noora	11 520,00	Kvarnström Waldemar	6 290,00
Sangervo Julia	11 447,04	Vanhanen Reetta	6 218,80
Kaimio Tuire	10 700,00	Tarkkila Heikki	6 200,00
Saramo Jussi	10 648,50	Weckström Sandra	5 976,80
Aho Kari Jussi	10 000,00	Laak Noora	5 919,85
Ehrnrooth Georg Johan Casimir	10 000,00	Holopainen Hanna Riikka	5 782,08
Fagnäs Peter	10 000,00	Karhunen Maija	5 482,00
Kallasvuo Olli-Pekka Juhani	10 000,00	Poutala Mika	5 474,00
Kari Pekka	10 000,00	Haapanen Kaapo	5 402,00
Kyöstilä Heikki	10 000,00	Pitko Jenni	5 532,00
Paananen Elmar Jalo	10 000,00	Jenytin Cosmo	5 235,00
Sjöblom Karl	10 000,00	Kivelä Mai	5 182,85
Sjöblom Juhani	10 000,00	Kivirinta Aki Tuomas	5 000,00
Tolppanen Ari	10 000,00	Pennanen Petrus	5 000,00
Suomela Iiris	9 472,00	Raippalinna Jalmari	5 000,00

Taulukko 13: Eniten tukea saaneet vuonna 2023

Organisaatio	Tuen määrä, €
Suomen Keskusta r.p.	2 349 674,50
Suomen ruotsalainen kansanpuolue r.p.	1 974 204,92
Kansallinen Kokoomus r.p.	910 500,00
Uudenmaan Vihreät ry	187 819,60
Turun Sosialidemokraattinen Kunnallisjärjestö ry	169 786,48
Kokoomuksen Nuorten Liitto r.y.	165 000,00
Helsingin Vihreät ry	154 970,29
Vihreä liitto r.p.	134 617,00
Kainuun Kokoomus ry	130 120,00
Svenska folkpartiet i Helsingfors rf	113 056,00
Svenska folkpartiet i Nyland r.f.	98 478,00
Suomen Keskustanuoret ry	90 000,00
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p.	88 908,87
Varsinais-Suomen Kokoomus ry	83 750,00
Tikkurilan Työväenyhdistys ry	82 000,00
Svensk Ungdom, Svenska folkpartiets ungdomsorganisation r.f.	80 500,00
Helsingin Vasemmistoliitto ry	62 056,40
Helsingin Kokoomus ry	60 000,00
Kokoomuksen Opiskelijaliitto Tuhatkunta ry	60 000,00
Svenska Kvinnoförbundet r.f.	57 000,00
Vasemmistoliitto r.p.	54 954,00
Svenska folkpartiet i Egentliga Finland r.f.	51 418,00
Pohjois-Pohjanmaan Vasemmisto ry	50 000,00
Pirkanmaan Vihreät ry	48 688,54
Varsinais-Suomen Kansallissäätiö sr	48 000,00
Uudenmaan Vasemmistoliitto ry	41 201,01
Suomen Kommunistinen Puolue r.p.	37 895,33
Svenska folkpartiet i Österbotten r.f.	33 600,00
Kaakkois-Suomen Sosialidemokraatit ry	31 382,02
Pirkanmaan Vasemmistoliitto ry	30 200,00
Kansallisen Kokoomuspuolueen Säätiö sr	30 000,00
Svenska folkpartiets Samkrets rf	30 000,00

Taulukko 14: Eniten tukea puolueen vaalikampanjaan eduskuntavaaleissa 2023 antaneet yksityishenkilöt

Tukija	Tuen määrä, €	Puolue
Hiltunen Teemu	17 500	Vihreä liitto r.p.
Aho Kari	10 000	Kansallinen Kokoomus r.p.
Ehrnrooth George Johan Casimir	10 000	Kansallinen Kokoomus r.p.
Fagnäs Peter	10 000	Kansallinen Kokoomus r.p.
Kallasvuo Olli-Pekka Juhani	10 000	Kansallinen Kokoomus r.p.
Kyöstilä Heikki	10 000	Kansallinen Kokoomus r.p.
Paananen Elmar Jalo	10 000	Kansallinen Kokoomus r.p.
Sjöblom Karl	10 000	Kansallinen Kokoomus r.p.
Sjöblom Juhani	10 000	Kansallinen Kokoomus r.p.
Tolppanen Ari	10 000	Kansallinen Kokoomus r.p.
Tarkkila Heikki	6 500	Vihreä liitto r.p.
Lehtola Laura	6 000	Vihreä liitto r.p.
Peltola Janne	5 125	Vihreä liitto r.p.
Ylönen Tatu	5 000	Kansallinen Kokoomus r.p.
Kivirinta Aki Tuomas	5 000	Liberaalipuolue - Vapaus valita r.p.
Raippalinna Jalmari	5 000	Vihreä liitto r.p.
Hassi Satu	4 460	Vihreä liitto r.p.
Väisänen Kim	3 000	Vihreä liitto r.p.
Kivekäs Otso	2 800	Vihreä liitto r.p.
Haavisto Pekka	2 800	Vihreä liitto r.p.
Lätti Riitta	2 650	Vihreä liitto r.p.
Sarasvuo Jari Kimmo Johannes	2 500	Liberaalipuolue - Vapaus
Waroma Antti	2 500	Vihreä liitto r.p.
Harjanne Kerttuli	2 500	Vihreä liitto r.p.
Harjanne Risto	2 500	Vihreä liitto r.p.
Kemppainen Ilona	2 000	Vasemmistoliitto r.p.
Pasanen Jaana	2 000	Vihreä liitto r.p.
Partanen Jouko	2 000	Vihreä liitto r.p.
Lehtola Ritva	1 900	Vihreä liitto r.p.
Rantanen Leena	1 800	Vihreä liitto r.p.
Hautala Heidi	1 700	Vihreä liitto r.p.
Karinkanta Risto	1 600	Vihreä liitto r.p.
Järvelin Anneli	1 500	Vihreä liitto r.p.
Järvelin Heikki	1 500	Vihreä liitto r.p.
Tuominen Pirjo	1 500	Vihreä liitto r.p.
Hyrkkö Päivi	1 500	Vihreä liitto r.p.

Taulukko 15: Eniten tukea puolueen vaalikampanjaan eduskuntavaaleissa 2023 antaneet yritykset

Tukija	Tuen määrä, €	Puolue
Wihuri Packaging Oy	30 000	Kansallinen Kokoomus r.p.
Wihuri Oy	15 000	Suomen Keskusta r.p.
Tampereen Tiivisteteollisuus Oy	10 500	Kansallinen Kokoomus r.p.
First Fellow Oy	10 000	Kansallinen Kokoomus r.p.
Avain Yhtiöt Oy	10 000	Kansallinen Kokoomus r.p.
Notalar Oy	10 000	Kansallinen Kokoomus r.p.
Pontos Oy	10 000	Kansallinen Kokoomus r.p.
T2H Group Oy	10 000	Kansallinen Kokoomus r.p.
Troll Capital Oy	10 000	Kansallinen Kokoomus r.p.
Versowood Oy	10 000	Kansallinen Kokoomus r.p.
Algoritmi Oy	5 000	Liberaalipuolue - Vapaus valita r.p.
GynMedi Oy	5 000	Vihreä liitto r.p.
Konsultointi Laaksoharju	2 100	Suomen Kristillisdemokraatit (KD) r.p.
Keitele Forest Oy	1 500	Suomen Kristillisdemokraatit (KD) r.p.

Taulukko 16: Eniten tukea puolueen vaalikampanjaan eduskuntavaaleissa 2023 antaneet muut tahot

Tukija	Tuen määrä, €	Puolue
Kansallisen Kokoomuspuolueen Säätiö sr	700 000	Kansallinen Kokoomus r.p.
Pro Markkinatalous ry	190 000	
	50 000	Kansallinen Kokoomus r.p.
	45 000	Suomen Keskusta r.p.
	37 500	Suomen Kristillisdemokraatit (KD) r.p.
	27 500	Suomen ruotsalainen kansanpuolue r.p.
	20 000	Vihreä liitto r.p.
	5 000	Korjausliike r.p.
	5 000	Liberaalipuolue - Vapaus valita r.p.
Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry	50 000	
	25 000	Kansallinen Kokoomus r.p.
	25 000	Suomen Keskusta r.p.
JRT-säätiö sr	6 400	Korjausliike r.p.
Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä	3 060	Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p.
Finanssiala ry	2 550	Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p.

Viitteet

- 1 Puoluelaki (10/1969) 9 e § 1 mom.
- 2 Puoluelaki 9 f §.
- 3 Puoluelaki 9 d § 1 mom.
- 4 Puoluelaki 9 c §.
- 5 Valtionavustuslaki (688/2001) 15 § ja 16 § sekä laki Valtiontalouden tarkastusvirastosta (2000/676) 2 §:n 2 mom.
- 6 KHO:2024:63
- 7 Valtioneuvoston päätös puoluelain 9 §:n mukaisen valtionavustuksen myöntämisestä puolueille ajalle 1.1.2024 – 31.12.2024 (VN/31632/2023).
- 8 Puoluelaki 8 § 1 mom.
- 9 Puoluelaki 9 e § 1 mom.
- 10 Valtioneuvoston päätös puoluelain 9 §:n mukaisen valtionavustuksen myöntämisestä puolueille ajalle 1.1.2024 – 31.12.2024 (VN/31632/2023).
- 11 Puoluelaki 8 a § 1 mom.
- 12 Puoluelaki 9 e § 1 mom.
- 13 Puoluelaki 9 e § 1 mom.
- 14 Puoluelaki 9 e §:n 4 mom.
- 15 Valtioneuvoston päätökset puoluelain 9 §:n mukaisen valtionavustuksen myöntämisestä puolueille vuodesta 2023 eteenpäin, Liite 2 Avustusehdot 2.3.
- 16 Puoluelaki 9 e §, 1 ja 2 mom.
- 17 Puoluelaki 8 c §.
- 18 Puoluelaki 8 § ja 8 a §.
- 19 Puoluelaki 8 § 2 mom. ja 8 a § 2 mom.
- 20 Puoluelaki 8 b §.
- 21 Puoluelaki 8 b § 2 mom.
- 22 Puoluelaki 8 b § 2 mom.
- 23 Puoluelaki 8 b § 1 mom.
- 24 Puoluelaki 8 b § 4 mom.
- 25 Puoluelaki 8 b § 4 mom.
- 26 Puoluelaki 8 b 3 mom.
- 27 Ulkomainen poliittinen rahoitus ja sen sääntelytarpeet. Oikeusministeriön julkaisu: Selvityksiä ja ohjeita 2023:6.
- 28 Lauri Tarasti & Arto Jääskeläinen: Vaali- ja puoluelainsäädäntö. 7. uudistettu painos. Helsinki: Edita, 2022.
- 29 Puoluelaki 9 e §.
- 30 Tarkastusmuistiot D/151/04.02.04/2024 Vihreä liitto r.p., Kansallinen Kokoomus r.p. ja Uudenmaan Kokoomus ry.
- 31 Tarkastusmuistio D/151/04.02.04/2024 Liberaalipuolue r.p.
- 32 Puoluelaki 9 b § ja 9 e §.
- 33 Puoluelaki 8 § 3 mom. ja 9 a §.
- 34 Puoluelaki 8 § 3 mom. ja 9 a §.

- 35 Puoluelaki 9 a § 2 ja 3 mom.
- 36 Vaalirahoituslaki (273/2009), 4 § ja 5 §.
- 37 Puoluelaki 9 b § 4 mom.
- 38 Puoluelaki 8 b § ja 9 b § sekä vaalirahoituslaki 4 § ja 5 §
- 39 Puoluelaki 9 b § 2 mom. ja vaalirahoituslaki 6 §.
- 40 Puoluelaki 9 b §
- 41 Valtioneuvoston päätökset valtionavustuksen myöntämisestä alkuvuodelle (VNK/2023/3) ja loppuvuodelle (VNK/2023/43)
- 42 Vaalirahoituslaki 4 § 4 mom.
- 43 Valtionavustuslaki (688/2001), 5 luku.
- 44 Tarkastusmuistio D/151/04.02.04/2024 Suomen Sosialidemokraattinen puolue r.p.
- 45 Tarkastusmuistiot D/151/04.02.04/2024 Piraattipuolue r.p., Kansalaisliitto r.p. ja Valta kuuluu kansalle r.p.
- 46 Puoluelaki 9 d §.
- 47 Valtiontalouden tarkastusviraston määräys puoluelain mukaisen vaalirahoitusilmoituksen laatimisesta ja tilinpäätössi asiakirjojen toimittamisesta (D/15/04.02.00/2025).
- 48 Puoluelaki 8 a §:n 1 mom.
- 49 Puoluelaki 9 d §.
- 50 Puoluelaki 9 d § 2 mom.
- 51 Puoluelaki 9 c §.
- 52 Tarkastusmuistio D/151/04.02.04/2024 Valta kuuluu kansalle r.p.
- 53 Tarkastusmuistiot D/151/04.02.04/2024 Valta kuuluu kansalle r.p. ja Seitsemän tähden liike r.p.
- 54 Tarkastusmuistiot D/151/04.02.04/2024 Kansalaispuolue r.p. ja Seitsemän tähden liike r.p.
- 55 Tarkastusmuistio D/151/04.02.04/2024 Suomen Kansa Ensin r.p.
- 56 KHO:2024:63
- 57 Tarkastusmuistio D/151/04.02.04/2024 Valta kuuluu kansalle r.p.
- 58 Kirjanpitolaki (1336/1997) 3 luku 1 a §.
- 59 Tarkastusmuistio D/151/04.02.04/2024 Seitsemän tähden liike r.p.
- 60 Kirjanpitolain 1 luvun 1 § mukaan yhdistys on kirjanpitovelvollinen.
- 61 Puoluelaki 9 §.
- 62 <https://valtioneuvosto.fi/paatokset>
- 63 Valtioneuvoston päätökset puoluelain 9 §:n mukaisen valtionavustuksen myöntämisestä puolueille.
- 64 Valtion talousarvion momentti 23.20.50 Puolutoiminnan tukeminen sekä valtioneuvoston päätökset puoluelain 9 §:n mukaisen valtionavustuksen myöntämisestä puolueille.
- 65 Valtioneuvoston päätökset puoluelain 9 §:n mukaisen valtionavustuksen myöntämisestä puolueille.
- 66 Valtioneuvoston päätökset puoluelain 9 §:n mukaisen valtionavustuksen myöntämisestä puolueille 1.1.2023 alkaen, Liite 2. Avustusehdot, kohta 2.3.
- 67 Puoluelaki 11 § ja valtionavustuslaki 5 luku.
- 68 Puoluelaki 9 § ja 11 §.
- 69 Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi ehdokkaan vaalirahoituksesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 13/2009).
- 70 Vaalirahoituslaki 4 § 4 mom.
- 71 Valtionavustuslaki 688/2001, 7 § 3 mom.
- 72 Valtionavustuslaki 688/2001, 7 § 3 mom.
- 73 Puoluelaki 10/1969, 9 a §; Valtioneuvoston asetus puoluelain 9 a §:ssä tarkoitettussa tilityksessä annettavista tiedoista (96/2017).
- 74 Puoluelaki 10/1969, 11 §.

- 75 Laki Valtiontalouden tarkastusvirastosta 2 § 2 mom.
- 76 Laki hyvinvointialueesta (2021/611) 27 § ja kuntalaki (415/2015) 19 §.
- 77 Tarkastusmuistio D/151/04.02.04/2024 Perussuomalaiset r.p.
- 78 Tarkastusmuistio D/151/04.02.04/2024 Perussuomalaiset r.p.
- 79 Tarkastusmuistio D/151/04.02.04/2024 Liike Nyt r.p.
- 80 Tarkastusmuistio D/151/04.02.04/2024 Liike Nyt r.p.
- 81 Valtioneuvoston päätökset puoluelain 9 §:n mukaisen valtionavustuksen myöntämisestä puolueille 1.1.2023 alkaen, Liite 2. Avustusehdot, kohta 2.3.
- 82 Tarkastusmuistiot D/151/04.02.04/2024: Kansallinen kokoomus r.p., Liike nyt r.p., Perussuomalaiset r.p., Vihreä Liitto r.p., Suomen Sosialidemokraattinen puolue r.p., Vasemmistoliitto r.p., Suomen Kristillisdemokraattinen puolue r.p., Suomen Keskusta r.p., Vasemmistoliitto r.p. sekä Pohjanmaan Sosialidemokraatit ry.
- 83 Tarkastusmuistiot D/151/04.02.04/2024: Kansallinen kokoomus r.p., Suomen Sosialidemokraattinen puolue r.p., Vasemmistoliitto r.p. sekä Suomen Keskusta r.p.
- 84 Tarkastusmuistio D/151/04.02.04/2024 Työväenlehdistön Kannatusyhdistys ry.

VALTIONTALOUDEN TARKASTUSVIRASTO (VTV)
PORKKALANKATU 1, PL 1119, 00101 HELSINKI

puh. 09 4321 | www.vtv.fi | @VTV_fi